

บทที่ 5

การวิเคราะห์เปรียบเทียบ

ในการทำวิจัยเพื่อหา “ขนาดเริ่มต้นที่เล็กที่สุดของที่อยู่อาศัย” โดยอาศัยข้อมูลของขนาดของพื้นที่ส่วนต่างๆในที่อยู่อาศัยเดิม ซึ่งเป็นความต้องการพื้นฐานของผู้อยู่อาศัยในชุมชน โดยผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลต่างๆจากประชากรในการศึกษา (ผู้ที่อยู่อาศัยอยู่ในชุมชนศิริอำมาตย์) แล้วนำมาวิเคราะห์ในด้านต่างๆในการอยู่อาศัย เพื่อหาขนาดและส่วนประกอบหลักในที่อยู่อาศัย รวมทั้งได้วิเคราะห์ข้อมูลที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดขนาดของที่อยู่อาศัยและที่มีผลต่อที่อยู่อาศัยในอนาคต โดยจะได้แบ่งเสนอการบรรยายผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบออกเป็นหัวข้อต่างๆดังนี้

- ข้อมูลพื้นฐานของผู้อยู่อาศัย
- พฤติกรรมในการอยู่อาศัย
- ข้อมูลทางด้านกายภาพ
- ข้อมูลความพึงพอใจ และความคิดเห็น ในที่อยู่อาศัยปัจจุบัน ของผู้อยู่อาศัย
- ความสามารถในการจ่ายเพื่อที่อยู่อาศัยในอนาคต

5.1. การวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลพื้นฐานของผู้อยู่อาศัย

5.1.1. ด้านสังคม

5.1.1.1. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

จากข้อมูลพื้นฐานในบทที่แล้วจะเห็นได้ว่าจำนวนประชากรในครัวเรือนของชุมชนศิริอำมาตย์โดยเฉลี่ยอยู่ที่ 3.13 คนต่อครัวเรือน ซึ่งเมื่อเทียบกับรายงานการวิจัยของชุมชนผู้มีรายได้น้อยอื่นๆ ที่ได้มีการศึกษามาแล้วจะเห็นได้ว่า ขนาดครัวเรือนของชุมชนศิริอำมาตย์ มีขนาดเล็กกว่าประการหนึ่งอาจเกิดจากการที่ลักษณะของครัวเรือน เป็นครัวเรือนแบบเดี่ยวมากกว่าครัวเรือนรวม และประการที่สอง อาจเกิดจากการที่ประชาชนมีความรู้มากขึ้นในเรื่องการวางแผนครอบครัว ซึ่งช่วยให้จำนวนของสมาชิกในครัวเรือนลดลง ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเมื่อขนาดของครัวเรือนลดลง ความต้องการของขนาดพื้นที่ในการใช้สอยก็จะน้อยตามลงไปด้วย

ตารางที่ 12 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนสมาชิกในครัวเรือนในแต่ละชุมชน

รายชื่อโครงการ	โครงการทุ่งสองห้อง	สลัมคลองเตย	ชุมชน ศิริอำมาตย์
ปีในการศึกษา	2524	2530	2543
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน(คนต่อครัวเรือน)	5.5	5.3	3.1

5.1.1.2. ประเภทของครัวเรือน

ลักษณะของครัวเรือนในชุมชน ส่วนใหญ่จะเป็นครอบครัวเดี่ยว (คือมีเพียงครอบครัวเดี่ยวที่อาศัยอยู่ในหลังคาเรือนนั้น) ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนจะมีอยู่ร้อยละ 87.5 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด โดยจะมีสมาชิกในครอบครัวเป็น พ่อ แม่ และลูก ซึ่งลักษณะนี้เกิดจากการที่คนในชุมชนนิยมที่จะแยกครอบครัวออกมาตั้งครัวเรือนเองแต่ส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในชุมชนเดียวกันหรือ หากไม่มีที่เพียงพอก็จะไปตั้งอยู่ในชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงกับชุมชนศิริอามาตย์ เนื่องจากคนส่วนมากจะมีอาชีพที่ผูกพันอยู่กับท้องสนามหลวง

ตารางที่ 13 แสดงสัดส่วนประเภทของครัวเรือนในชุมชนศิริอามาตย์ ที่มีผลต่อขนาดที่อยู่อาศัย

ประเภทของครัวเรือน	จำนวนหลังคาเรือน (หลัง)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ยจำนวนสมาชิกในครัวเรือน	พื้นที่เฉลี่ยของที่อยู่อาศัย
ครัวเรือน เดี่ยว (มี 1 ครอบครัวในหนึ่งหลังคาเรือน)	28	87.5	2.71	11.47
ครัวเรือน รวม (มีมากกว่า 1 ครอบครัวในหนึ่งหลังคาเรือน)	4	12.5	6	42.83

หมายเหตุ

ค่าเฉลี่ยจำนวนสมาชิกในครัวเรือน = ผลรวมของจำนวนสมาชิกต่อครัวเรือนหาร จำนวนหลังคาเรือน (ของแต่ละประเภทครัวเรือน)

พื้นที่เฉลี่ยของที่อยู่อาศัย = ผลรวมของพื้นที่ทั้งหมดหาร จำนวนหลังคาเรือน(ของแต่ละประเภทครัวเรือน)

เมื่อเปรียบเทียบประเภทของครัวเรือนกับขนาดพื้นที่ของที่อยู่อาศัย พบว่าครัวเรือนเดี่ยวจะมีพื้นที่ที่น้อยกว่าครัวเรือนรวมเนื่องจากจำนวนของสมาชิกในครัวเรือน โดยครัวเรือนที่เป็นครัวเรือนเดี่ยวจะมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ยประมาณ 2.71 คนต่อครัวเรือน แต่สำหรับครัวเรือนรวมจะมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ยประมาณ 6 คนต่อครัวเรือน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าประเภทของครัวเรือน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนจะมีผลต่อขนาดของที่อยู่อาศัยโดยรวม

5.1.1.3. สถานภาพในการถือครองในที่อยู่อาศัย

จากการสำรวจพบว่าที่อยู่อาศัยในชุมชนศิริอามาตย์ทั้งหมด ได้ตั้งอยู่บนที่ดินที่ทำารบูรุกที่ของผู้อื่นทั้งสิ้น โดยในการถือครองกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยของคนในชุมชนศิริอามาตย์ในปัจจุบันสามารถแบ่งออกได้เป็นสองกลุ่มใหญ่ ๆ คือ

- ผู้ที่เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยเอง
- ผู้ที่เป็นผู้เช่าโดยการเช่าจากเจ้าของที่อยู่อาศัย
- ไม่มีผู้อยู่อาศัย

ตารางที่ 14 แสดงสัดส่วนรูปแบบในการถือครองในที่อยู่อาศัยของคนในชุมชน

รูปแบบในการถือครอง	จำนวนหลัง	คิดเป็นร้อยละ
ผู้ที่เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยเอง	19	52.78
ผู้ที่เป็นผู้เช่าโดยการเช่าจากเจ้าของที่อยู่อาศัย	13	36.11
ไม่มีที่อยู่อาศัย *	4	11.11
รวม	36	100

หมายเหตุ สาเหตุที่อยู่อาศัยที่ว่างนี้เกิดจาก

- ผู้ที่อยู่เคมเสียชีวิตลง 2 หลัง
- ย้ายไปอยู่ใกล้แหล่งงานใหม่ 1 หลัง
- มีการขยายครอบครัว(มีบุตร)ต้องการพื้นที่ในการอยู่อาศัยเพิ่มขึ้น 1 หลัง

การที่มีที่อยู่อาศัยให้เช่านั้นเกิดจากการที่เจ้าของที่พักอาศัย มีห้องในที่อยู่อาศัยเหลือว่างเกินความจำเป็นหรือมีที่อยู่อาศัยมากกว่าหนึ่งหลังคาเรือนในชุมชน เนื่องจากได้รับที่อยู่อาศัยจากญาติพี่น้องที่ยกให้ หรือจากการย้ายออกไปอาศัยนอกชุมชน หรือบ้างก็เสียชีวิตไปแล้ว จึงเกิดมีที่อยู่อาศัยที่ว่างลง จึงได้นำเอาที่อยู่อาศัยที่ว่างอยู่มาหารายได้จากการให้ผู้อื่นมาเช่าอาศัยอยู่ เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผู้ที่เป็นผู้เช่าที่อยู่อาศัยจะไม่ได้เป็นผู้กำหนดขนาดของที่อยู่อาศัยแต่จะเลือกอาศัยในที่อยู่อาศัยที่สามารถตอบสนองความต้องการในที่อยู่อาศัยของตนเองได้ ทั้งทางด้านกายภาพ และ ทางด้านเศรษฐกิจ

5.1.1.4. สาเหตุในการมาอยู่อาศัยในชุมชนนี้

จากการศึกษาพบว่าสาเหตุที่คนเข้ามาอาศัยในชุมชนนี้มีสาเหตุหลักๆอยู่ 3 สาเหตุ คือ อยู่อาศัยที่ชุมชนนี้มานานแล้ว ใกล้แหล่งงาน และย้ายตามกลุ่มสมรสมาอาศัยอยู่ในชุมชน

ตารางที่ 15 แสดงสัดส่วนของสาเหตุในการอยู่ในชุมชนนี้

สาเหตุ	ผู้ที่เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยเอง		ผู้ที่เป็นผู้เช่า		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ใกล้แหล่งงาน	14	45.16	12	85.71	26	52.77
อยู่อาศัยที่ชุมชนนี้มานานแล้ว	17	54.84	1	7.14	18	40
ย้ายตามคู่สมรสมา	0	0	1	7.14	1	2.22
รวม	31	100	14	100	45	100

จากตารางจะเห็นได้ว่าสาเหตุหลัก สำหรับผู้ที่เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยเองนั้น ส่วนใหญ่ เนื่องจากอาศัยอยู่บริเวณนี้มานานแล้ว และมีอาชีพที่ผูกพันกับพื้นที่บริเวณนี้ จึงได้อาศัยในชุมชนนี้ต่อมา

จนถึงปัจจุบัน แต่สำหรับผู้ที่เป็นผู้เช่าจะเห็นได้ว่าเหตุผลหลักในการมาอาศัยอยู่ในบริเวณนี้คือ ต้องการที่อยู่ใกล้กับแหล่งงานให้มากกว่าที่อยู่อาศัยเดิมเพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาประกอบอาชีพ โดยสรุปจะเห็นได้ว่าสาเหตุการอยู่ของคนในชุมชนนี้ทั้งหมดส่วนใหญ่ต้องการที่จะอยู่ใกล้แหล่งงานเป็นสาเหตุหลัก ซึ่งตรงกับที่วินโก (Wingo, 1961) กล่าวว่า การที่บุคคลจะเลือกทำเลที่พักอาศัยที่ใดนั้นจะขึ้นอยู่กับปัจจัยการเดินทางเป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสะดวกในการเดินทางไปทำงาน นอกจากนี้เขายังพบว่า นับวันจะมีผู้อาศัยย้ายเข้าไปอยู่ใกล้แหล่งงานมากขึ้น และ คาร์เตอร์ (Carter, 1975) ได้อธิบายถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกทำเลที่ตั้งว่าขึ้นอยู่กับปัจจัย 2 ประการคือ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและปัจจัยทางด้านสังคม ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจนั้นจะประกอบไปด้วย รายได้ของผู้อาศัย ราคาของที่อยู่อาศัย ส่วนปัจจัยทางด้านสังคมจะสัมพันธ์กับกลุ่มที่มีความต้องการและลักษณะนิสัยที่เหมือนกัน

5.1.1.5. ประเภทของการใช้ที่อยู่อาศัย

ความต้องการใช้พื้นที่ในส่วนต่างๆของกลุ่มผู้ใช้ที่อยู่อาศัยที่ต่างกันจะมีความต้องการของขนาดในพื้นที่ส่วนต่างๆที่แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับอาชีพของผู้อาศัยของบ้านด้วย ดังนั้นการกำหนดขนาดของที่อยู่อาศัยของส่วนต่างๆจะต้องพิจารณาที่พฤติกรรมในการใช้ที่อยู่อาศัยของเจ้าของบ้านด้วย

ตารางที่ 16 แสดงพื้นที่ส่วนต่างๆที่มีอยู่ในที่อยู่อาศัยโดย แบ่งตามประเภทของการใช้ที่อยู่อาศัย

ประเภทของการใช้ที่อยู่อาศัย	รูปแบบในการถือครอง	พื้นที่ที่มีในที่อยู่อาศัย									คิดเป็นร้อยละ
		คานนอน	ส่วนที่รับประทานอาหาร	ส่วนที่นอน	ส่วนอาบน้ำ	ส่วนซักล้าง	ส่วนประกอบอาหาร	ส่วนเก็บของ	ห้องน้ำ + ห้องส้วม	ส่วนที่เป็นที่เก็บของ	
พักอาศัย	เจ้าของเอง	X	X	X	X	X	X	X	X	X	40.63
	ผู้เช่า	X	X	X	-	-	X	X	-	-	17.50
พักอาศัยและค้าขาย	เจ้าของเอง	X	X	X	-	X	X	X	X	X	9.13
	ผู้เช่า	X	X	-	-	-	-	-	-	X	3.13
พักอาศัยและทำอุตสาหกรรมในครอบครัว	เจ้าของเอง	X	X	X	X	X	X	X	-	X	9.13
	ผู้เช่า	X	X	X	X	X	X	X	-	X	25.00

จะเห็นได้ว่าสำหรับผู้ที่เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยเองส่วนใหญ่จะใช้ที่อยู่อาศัยเป็นที่พักอาศัย โดยคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 40.63 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด

5.1.2. สถานภาพทางการเงิน

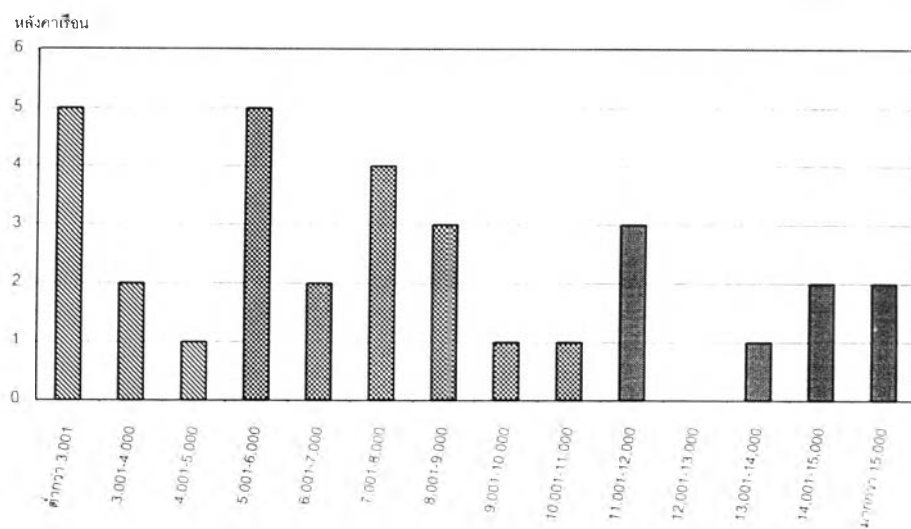
5.1.2.1. รายได้ของครัวเรือน

ในการศึกษาพบว่าผู้ที่อาศัยในชุมชนศิริอำมาตย์มีระดับการศึกษาที่ไม่สูงมากนัก อีชีพส่วนใหญ่ค้าขายมีรายได้ไม่ค่อยแน่นอน เป็นผลทำให้รายได้ของครัวเรือนอยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างน้อยรวมทั้งมีจำนวนของผู้ที่มีรายได้ต่อครัวเรือนเฉลี่ย 1.9 คนต่อครัวเรือนเมื่อเทียบกับจำนวนสมาชิกในครัวเรือนโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 3.13 คนต่อครัวเรือน โดยมีรายได้ต่อครัวเรือนส่วนใหญ่อยู่ที่ประมาณ 3,000-11,000บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 75.00 ของครัวเรือนทั้งหมด โดยในจำนวนดังกล่าวครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือนมีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 25 ของจำนวนครัวเรือนที่สำรวจทั้งหมด

ตารางที่ 17 แสดงจำนวนร้อยละของครัวเรือนทั้งหมด จำแนกตามกลุ่มรายได้

กลุ่มที่	ระดับรายได้	จำนวน	ร้อยละ	
1	ต่ำกว่า 3,001	5	15.63	75.00
	3,001-4,000	2	6.25	
	4,001-5,000	1	3.13	
2	5,001-6,000	5	15.63	50.00
	6,001-7,000	2	6.25	
	7,001-8,000	4	12.50	
	8,001-9,000	3	9.38	
	9,001-10,000	1	3.13	
	10,001-11,000	1	3.13	
3	11,001-12,000	3	9.38	25.00
	12,001-13,000	0	0.00	
	13,001-14,000	1	3.13	
	14,001-15,000	2	6.25	
	มากกว่า 15,000	2	6.25	
รวม	-	32	100	100

แผนภูมิที่ 10 แสดงสัดส่วนครัวเรือน จำแนกตามกลุ่มรายได้

จากข้อตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่า มีการแบ่งตัวของกลุ่มรายได้ของคนในชุมชนศิริอำมาตย์ จัดเป็น 3 กลุ่ม โดยผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น

กลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้น้อยที่สุด คือมีรายได้ต่อครัวเรือนอยู่ที่ 3,000-5,000 บาท

กลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้น้อย คือมีรายได้ต่อครัวเรือนอยู่ที่ 5,001-11,000 บาท

กลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ปานกลาง คือมีรายได้ต่อครัวเรือนอยู่ที่ 11,001-28,000 บาท

ตารางที่ 18 แสดงการเปรียบเทียบระดับรายได้กับขนาดของที่อยู่อาศัย

ระดับรายได้ (บาท)	การถือครอง	ขนาดพื้นที่อยู่อาศัย(ตารางเมตร)						มากกว่า 30
		น้อยกว่า 5	5 - 10	10.1 - 15	15.1 - 20	20.1 - 25	25.1 - 30	
ต่ำกว่า 3,001-5,000	เจ้าของ	1	1			-		
	ผู้เช่า	1	3	1				
5,001-11,000	เจ้าของ		5	4		2	1	
	ผู้เช่า	1	1	2				
11,001-มากกว่า 15,000	เจ้าของ			1	1		1	1
	ผู้เช่า		3			1		

จากตารางเมื่อเปรียบเทียบกันระหว่าง รายได้ของแต่ละครัวเรือนกับขนาดของที่อยู่อาศัยแต่ ละหลัง พบว่า สำหรับครัวเรือนที่เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยเอง ขนาดของรายได้ไม่มีความสอดคล้องกัน ขนาดของที่อยู่อาศัย เนื่องจากในขณะที่มีความต้องการพื้นที่ในการอยู่อาศัยมากขึ้นและสภาพทาง เศรษฐกิจดีขึ้นพอมิเงินเหลือเก็บ ก็มีได้มีการที่จะขยายขนาดของที่อยู่อาศัยเพราะเนื่องจากขาดความ มั่นคงในสิทธิในการถือครองที่ดิน และพื้นที่มีอย่างจำกัด จึงไม่ต้องการที่จะใช้เงินในการต่อเติมที่

อยู่อาศัยแต่ได้ใช้ในการซ่อมแซมในส่วนที่เสียหายเพื่อให้สามารถอยู่อาศัยได้ แต่สำหรับผู้ที่เป็
 ผู้เช่าจะอาศัยในที่อยู่อาศัยที่ตนเองมีความสามารถที่จะจ่ายได้ ดังนั้นขนาดของที่อยู่อาศัยจะขึ้นอยู่กับ
 ทรัพย์ได้เป็นหลัก

5.1.2.2. รายจ่ายของครัวเรือน

การวิเคราะห์รายจ่ายของครัวเรือน พบว่ารายจ่ายในครัวเรือนทั้งหมด โดยทั่วไปอยู่ในช่วง
 2,150-29,933 บาทต่อเดือน ขึ้นอยู่กับจำนวนสมาชิกในครัวเรือนและประเภทของการถือครองใน
 ที่อยู่อาศัย กล่าวคือเมื่อจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากขึ้นรายจ่ายก็จะมากตามไปด้วย รวมทั้งในการ
 ถือครองที่อยู่อาศัยจะมีผลต่อรายจ่ายคือในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเท่ากัน ผู้ที่เป็น
 ผู้เช่าที่อยู่อาศัยจะมีรายจ่ายที่มากกว่าผู้ที่เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยเอง

หากเปรียบเทียบกันระหว่างรายจ่ายในครัวเรือน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนจะพบว่ามี
 ความสอดคล้องกัน กล่าวคือ รายจ่ายของครัวเรือนที่มีสมาชิกอยู่ที่ 1-2 คนจะมีรายจ่ายอยู่ที่ประมาณ
 5,874.44 บาทต่อเดือน ในขณะที่รายจ่ายของครัวเรือนที่มีสมาชิกอยู่ที่ 3-4 คน จะมีรายจ่ายอยู่ที่
 ประมาณ 9,404.94 บาทต่อเดือน และรายจ่ายของครัวเรือนที่มีสมาชิก 4 คนขึ้นไปจะมีรายจ่ายอยู่ที่
 ประมาณ 11,233.30 บาทต่อเดือน

ตารางที่ 19 แสดงรายจ่ายของครัวเรือน แบ่งตามจำนวนสมาชิกของครัวเรือน

จำนวน สมาชิก (คน)	สภาพการถือ ครอง	จำนวนรายจ่ายทั้งหมด(รายจ่ายประจำ+รายจ่ายพิเศษ)									รวม	เฉลี่ย
		ค่าเช่า	ค่าเช่า	ค่าเช่า	ค่าเช่า	ค่าเช่า	ค่าเช่า	ค่าเช่า	ค่าเช่า	ค่าเช่า		
1-2	เจ้าของ	3,900	8,300	8,450	4,700	4,600					29,950	5,990.๐๐
	ผู้เช่า	6,250	7,900	4,780	5,600	2,950	4,200	6,200	5,800	8,150	51,830	5,758.๓๖
3-4	เจ้าของ	13,160	5,900	2,150	29,933	9,975	9,205	3,900	6,242	11,133	91,598	10,177.๕๕
	ผู้เช่า	10,117	12,000	3,780							25,897	8,632.๖๖
มากกว่า4	เจ้าของ	11,530	14,833	6,817	9,930	11,893					55,003	11,000.๖๖
	ผู้เช่า	11,466									11,466	11,4๖๖.๐๐

จากรายจ่ายทั้งหมด หากพิจารณารายจ่ายแยกตามประเภท พบว่ารายจ่ายในครัวเรือนที่มี
 สัดส่วนสูงที่สุดคือเรื่อง ค่าอาหาร (ข้าวและค่ากับข้าว) ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 48.94 ของรายจ่ายทั้งหมด
 การที่มีค่าใช้จ่ายในเรื่องอาหารมาก เนื่องจาก ประชาชนส่วนใหญ่จะไม่ทำอาหารรับประทานเอง
 มากนักเนื่องจากไม่ค่อยมีเวลาที่จะทำอาหาร และอีกประการคือการซื้ออาหารรับประทานจะง่าย
 และสะดวกมากกว่า โดยเฉพาะพวกเขาจะต้องซื้ออาหารสำเร็จทานเอง เนื่องจากเวลาที่เด็กกลับ
 บ้านหลักจากการเลิกเรียนก็เป็นเวลาที่พวกเขาผู้ใหญ่ส่วนมากต้องออกไปขายของแล้ว ดังนั้น
 ครอบครัวส่วนใหญ่จะทำอาหารรับประทานเองภายในครอบครัวเฉพาะวันหยุดเท่านั้น

นอกจากรายจ่ายประจำที่ต้องจ่ายทุกเดือนแล้วยังมีรายจ่ายพิเศษ(รายจ่ายไม่ประจำ) ที่ต้องจ่ายในโอกาสต่างๆ เช่นค่าเสียผ่านนักเรียนของบุตร ค่าเทอมของบุตร ค่ารักษาพยาบาล ค่าภาษีสังคม ค่าซ่อมแซมที่อยู่อาศัย และการลงทุนในการค้าขาย เมื่อคิดเฉลี่ยเป็นรายเดือนจะคิดเป็นร้อยละ 18.83 ของรายจ่ายทั้งหมด ซึ่งมีความสำคัญเป็นลำดับที่สอง โดยในความเป็นจริงรายจ่ายพิเศษบางอย่างต้องใช้จ่ายที่เป็นจำนวนมากดั่งนี้ คนในชุมชนจึงต้องอาศัยเงินนอกระบบ ซึ่งได้แก่ การเล่นแชร์ หรือ กู้ยืมจากผู้อื่นโดยผ่อนจ่ายเป็นรายวันโดยคิดอัตราดอกเบี้ยที่สูงคือร้อยละ 20 บาทต่อเดือน ซึ่งครัวเรือนที่ต้องอาศัยเงินนอกระบบมีทั้งหมด 11 ครัวเรือนคิดเป็นร้อยละ 34.38 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด โดยส่วนใหญ่จะเป็นครัวเรือนที่เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยเอง

ค่าน้ำและค่าไฟฟ้า และค่าใช้ห้องน้ำ ก็เป็นรายจ่ายอีกตัวที่มีความสำคัญมากเนื่องจากจะคิดเป็นร้อยละ 7.59 ของรายจ่ายทั้งหมด เนื่องจากครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่สามารถจะขอมิตเตอร์น้ำและไฟฟ้าเป็นของตนเองได้จึงต้องมีการซื้อต่อจากเพื่อนบ้านที่มีมิเตอร์น้ำและไฟฟ้า ซึ่งในการคิดค่าใช้จ่ายจะเป็นการเหมาจ่ายเป็นรายเดือน โดยมีอัตราอยู่ที่ 300-500 บาทต่อเดือนสำหรับค่าไฟฟ้า และค่าน้ำอยู่ที่ประมาณ 100-300 บาทต่อเดือน สำหรับค่าใช้ห้องส้วม จะมีการคิดเป็นครั้งละ 3 บาท หรือจ่ายเหมารวมเป็นรายเดือนโดยคิด 300 บาทต่อเดือนต่อครัวเรือน

ค่าเช่าที่อยู่อาศัย ก็เป็นรายจ่ายที่มีความสำคัญรองลงมา สำหรับครัวเรือนที่เป็นผู้เช่าที่อยู่อาศัย โดยคิดเป็นร้อยละ 4.96 ของรายจ่ายทั้งหมด โดยครัวเรือนที่ต้องเสียค่าเช่ามีจำนวนทั้งหมด 13 ครัวเรือน

ตารางที่ 20 แสดงสัดส่วนร้อยละของรายจ่ายทั้งหมดแยกตามประเภทของรายจ่าย

	ประเภทของรายจ่าย	ทั้งหมดต่อเดือน *	คิดเป็นร้อยละของทั้งหมด	ลำดับความสำคัญ
รายจ่ายประจำ	ค่าข้าวสารและค่ากับข้าว	126,800	48.94	1
	ค่าเชื้อเพลิงในการทำอาหาร	7,615	2.94	8
	ค่าเดินทางไปทำงาน	6,920	2.67	9
	ค่าอาหาร+เดินทางของบุตร	16,450	6.35	3
	ค่าน้ำ	10,530	4.06	5
	ค่าไฟฟ้า	9,150	3.53	7
	ค่าเช่า ที่อยู่อาศัย	12,850	4.96	4
	เบ็ดเตล็ด (ของใช้ในบ้าน)	9,650	3.72	6
รายจ่ายพิเศษ	ชำระหนี้สิน	48,800	18.83	2
	ค่าการศึกษาของบุตร	5,841	2.25	10
	ค่าเสียผ่านนักเรียนของบุตร	4,509	1.74	11

หมายเหตุ * เป็นผลรวมของรายจ่ายแยกตามประเภทต่างๆ ของทุกครัวเรือน

5.2. การวิเคราะห์พฤติกรรมในการอยู่อาศัย

5.2.1. ลักษณะกิจกรรมของการใช้พื้นที่ในที่อยู่อาศัย

จากการสำรวจการใช้พื้นที่ภายในที่อยู่อาศัย พบว่าที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่จะมีลักษณะในการใช้พื้นที่ที่คล้ายคลึงกัน คือมีลักษณะเป็นห้องโถงห้องเดียวซึ่งสามารถใช้ประกอบกิจกรรมต่างๆ ได้ตั้งแต่นอน นั่งเล่น รับประทานอาหาร รวมทั้งการปรุงอาหาร ซึ่งที่อยู่อาศัยบางหลังได้มีการแย่งสัดส่วน พื้นที่บางส่วนแต่มีจำนวนไม่มากโดยอาศัยการใช้ระดับของพื้นที่ที่ไม่เท่ากัน หรืออาจจะใช้เครื่องเรือนในการแบ่งพื้นที่ เช่น ตู้เสื้อผ้า ฝ้าม่าน ซึ่งจะเกิดในที่อยู่อาศัยที่มีลักษณะเป็นชั้นเดียว ส่วนที่อยู่อาศัยที่มีลักษณะที่เป็นที่อยู่อาศัยสองชั้นก็จะมีการแบ่งส่วนพื้นที่ใช้ในการประกอบกิจกรรมด้วยความแตกต่างของชั้น ซึ่งที่อยู่อาศัยที่เป็นสองชั้นมีอยู่จำนวนไม่มากนัก

ตารางที่ 21 แสดงกิจกรรมของการใช้พื้นที่ในส่วนต่างๆของที่อยู่อาศัย

พื้นที่ กิจกรรมที่เกิด	ส่วนอาบน้ำ	ห้องครัว	ส่วนนอน	ส่วนปรุงอาหาร	ส่วนรับประทานอาหาร	ส่วนซักล้าง	ส่วนเก็บของ	ส่วนที่เป็นร้านค้า-ทำงาน	ส่วนเล่นกีฬา	ที่วางระหว่งที่อยู่อาศัย	ทางเดินในชุมชน
อาบน้ำ	●	●								●	●
ถ่าย		●									
ซักผ้า	●	●		●		●		●		●	●
ตากผ้า	●			●		●				●	●
ปรุงอาหาร				●	●	●	●	●	●	●	●
รับประทานอาหาร				●	●	●		●	●	●	●
นั่งเล่น(พักผ่อน)			●		●	●		●	●	●	●
อ่าน/เขียนหนังสือ			●		●			●	●	●	●
รีดผ้า			●	●	●		●		●	●	
ทำงาน			●		●	●		●		●	
เก็บของ			●	●	●		●	●	●	●	●
ที่เล่นของเด็ก			●		●	●		●	●	●	●
เล่นกีฬา			●		●	●		●	●	●	●
นอน			●		●						
รับแขก			●		●	●		●	●	●	●
ผลรวมกิจกรรมที่เกิดขึ้น (ประเภท)	3	3	9	6	11	9	3	10	9	13	11

ตารางที่ 22 แสดงประเภทของพื้นที่ในส่วนต่างๆของที่อยู่อาศัย

พื้นที่	ผลรวมจำนวนกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ในส่วนต่างๆ										
ที่ว่างระหว่างที่อยู่อาศัย											13
ทางเดินในชุมชน											11
ส่วนรับประทานอาหาร											11
ส่วนที่เป็นร้านค้า-ทำงาน										10	
ส่วนสันทนาการ										9	
ส่วนซักล้าง										9	
ส่วนที่นอน										9	
ส่วนปรุงอาหาร									6		
ส่วนเก็บของ										3	
ห้องส้วม										3	
ส่วนอาบน้ำ										3	

เนื่องจากขนาดของพื้นที่ที่อยู่อาศัยที่มีอยู่อย่างจำกัดจึงทำให้มีการใช้พื้นที่บางส่วนประกอบกิจกรรมหลายประเภท บนพื้นที่เดียวกัน ในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน หรือการเก็บเครื่องเรือนที่ใช้เสร็จแล้วออกไป เพื่อประกอบกิจกรรมอื่นต่อไป เราเรียกพื้นที่นี้ว่า “พื้นที่เอนกประสงค์” (Multi Propose Zone) และพื้นที่ที่มีการประกอบกิจกรรมเพียงไม่กี่ประเภทมีความเป็นส่วนตัว เราเรียกพื้นที่นี้ว่า “พื้นที่เฉพาะ” (Private Zone)

5.2.2. ลักษณะการใช้พื้นที่ในที่อยู่อาศัยร่วมกันในเวลาที่แตกต่างกัน

จากการสำรวจการใช้เนื้อที่ใช้สอยในที่อยู่อาศัย พบว่าลักษณะส่วนใหญ่ เป็นการวางแผนแบบเปิด โดยจะมีเครื่องเรือนที่จำเป็นเท่านั้น เช่น ตู้เย็น โทรทัศน์ วิทยุ ที่วางอยู่กับที่ และมีเครื่องเรือนบางอย่างที่เมื่อมีการใช้เสร็จแล้วก็จะเก็บเข้าที่ (เช่น เครื่องครัวในการปรุงอาหาร) เพื่อใช้พื้นที่นี้ประกอบกิจกรรมอย่างอื่นต่อไป พื้นที่ใช้สอยบางส่วนจะมีการใช้ร่วมกัน “พื้นที่เอนกประสงค์” (Multi Propose Zone) โดยบางกิจกรรมก็จะทำบนพื้นที่เดียวกันโดยไม่ต้องเก็บเครื่องเรือนออกไป แต่จะต่างกันที่เวลาที่ใช้ ตัวอย่างเช่นพื้นที่ใช้เป็นที่นอน ในเวลากลางคืน ก็จะกลายเป็นที่นั่งเล่นและไว้ประกอบกิจกรรมทางสันทนาการ ได้แก่ ใช้นั่งดูทีวี ในเวลากลางวัน ;

ตารางที่ 23 แสดงการใช้พื้นที่ร่วมกันในเวลาต่างกัน

	ส่วนอาบน้ำ	ห้องส้วม	ส่วนพักผ่อน	ส่วนปรุงอาหาร	ส่วนรับประทานอาหาร	ส่วนซักล้าง	ส่วนเก็บของ	ส่วนที่เป็นร้านค้า-ทำงาน	ส่วนสันทนาการ	ที่ว่างระหว่างที่อยู่อาศัย
ส่วนอาบน้ำ		●				●				●
ห้องส้วม	●									
ส่วนพักผ่อน					●				●	
ส่วนปรุงอาหาร					●	●	●	●	●	●
ส่วนรับประทานอาหาร			●	●				●	●	●
ส่วนซักล้าง	●			●						●
ส่วนเก็บของ				●				●		●
ส่วนที่เป็นร้านค้า-ทำงาน				●	●				●	
ส่วนสันทนาการ			●	●	●		●	●		●
ที่ว่างระหว่างที่อยู่อาศัย	●			●	●	●	●		●	

5.2.3. ลักษณะการใช้พื้นที่บางส่วนของภายนอกที่อยู่อาศัยร่วมกันในชุมชน

จากการสำรวจพบว่ายังมีพื้นที่บางส่วนที่มักเป็นส่วนที่ใช้ร่วมกัน โดยอาจมีการจ่ายเป็นค่าบริการให้กับเจ้าของพื้นที่ หรือมีการช่วยกันดูแลรักษา ซึ่ง ได้แก่ ส่วนที่เป็นห้องส้วม ส่วนอาบน้ำ และซักล้าง ส่วนปรุงอาหาร

- ส่วนที่เป็นห้องส้วม สาเหตุที่ผู้อยู่อาศัยใช้ห้องส้วมร่วมกัน โดยไม่สร้างห้องส้วมเป็นของตนเองเนื่องจากเนื้อที่ที่มีอยู่อย่างจำกัด และการที่มีห้องส้วมเป็นของตนเองจะเป็นการลำบากในการดูแลรักษา และเสียค่าใช้จ่ายในการจัดสร้างสูง ดังนั้นจึงเป็นการที่สะดวกกว่าที่จะใช้ห้องส้วมร่วมกับเพื่อนบ้าน โดยจ่ายเป็นค่าบริการ ครั้งละ 3 บาท หรือจ่ายเป็นรายเดือน เดือนละประมาณ 300 บาท สำหรับผู้ที่เช่าที่อยู่อาศัยจะมีการคิดค่าบริการห้องน้ำรวมไปกับค่าเช่าที่อยู่อาศัยแล้ว โดยมีระยะห่างจากที่อยู่อาศัย เฉลี่ยประมาณ 15.07 เมตร
- ส่วนอาบน้ำและซักล้าง เนื่องจากการที่ต้องค่อนน้ำมาจากที่อยู่อาศัยที่ได้มีการขออนุญาตใช้น้ำอย่างถูกต้อง การเดินท่อน้ำจึงไม่ทั่วถึงทุกหลังคาเรือน ทำให้ต้องมีจุดที่ตั้งของก๊อคน้ำ ตามจุดต่างๆในชุมชน โดยที่อยู่อาศัยแต่ละหลังจะมีหัวก๊อกเป็นของตนเอง ซึ่งค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่จะเป็นการเหม่าจ่าย และระยะห่างของก๊อกเพื่อใช้อาบน้ำและซักล้างจะมีระยะห่างจากที่อยู่อาศัย เฉลี่ยประมาณ 11.53 เมตร

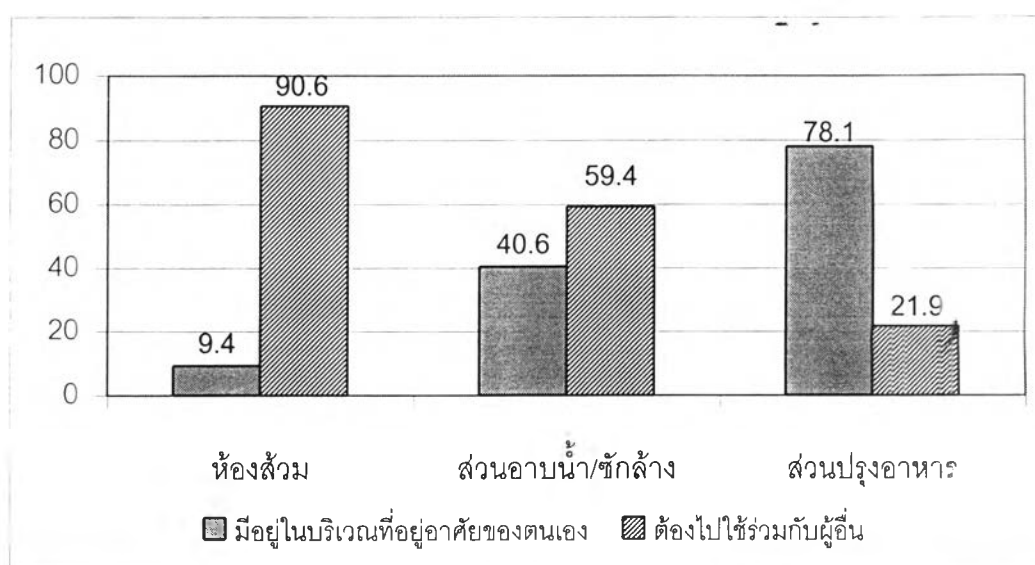
- ส่วนปรุงอาหาร การที่พื้นที่ภายในของที่อยู่อาศัยมีอยู่อย่างจำกัดจึงมีความจำเป็นต้องมีการประกอบกิจกรรมบางอย่างภายนอกที่อยู่อาศัย โดยเฉพาะการประกอบอาหารเนื่องจากมีจำนวนครัวเรือนไม่น้อยที่ประกอบอาชีพค้าขายอาหาร ดังนั้นในการปรุงอาหารที่มีจำนวนมากเพื่อจัดเตรียมออกไปจำหน่ายจำเป็นต้องใช้ พื้นที่ในการประกอบกิจกรรมในปรุงอาหาร ครัวเรือนส่วนมากจึงได้ใช้พื้นที่ว่างส่วนต่างๆ ในชุมชนใช้ในการปรุงอาหาร ซึ่งได้แก่ ทางเดินในชุมชน ที่ว่างระหว่างที่อยู่อาศัย ซึ่งพื้นที่เหล่านี้จะมีระยะห่างจากที่อยู่อาศัย เฉลี่ยประมาณ 17.43 เมตร

ในการใช้พื้นที่บางส่วนในชุมชนร่วมกันนั้น ทำให้คนในชุมชนมีความเป็นสังคมมากขึ้น โดยมีลักษณะคล้ายกับชุมชนชนบท คือมีการพูดคุยกันมีการรับรู้ข่าวสาร และความเป็นอยู่ของเพื่อนบ้าน ในช่วงที่ประกอบกิจกรรมร่วมกันหรือเวลาที่นั่งรอที่จะใช้พื้นที่ต่อ ซึ่งช่วยให้เกิดเป็นสังคมมากกว่าที่อยู่อาศัยที่เป็นแบบต่างคนต่างอยู่ และระยะทางระหว่างที่อยู่อาศัยกับพื้นที่ที่ใช้ร่วมกับผู้อื่นส่วนใหญ่จะมีระยะทางไม่เกิน 20 เมตร

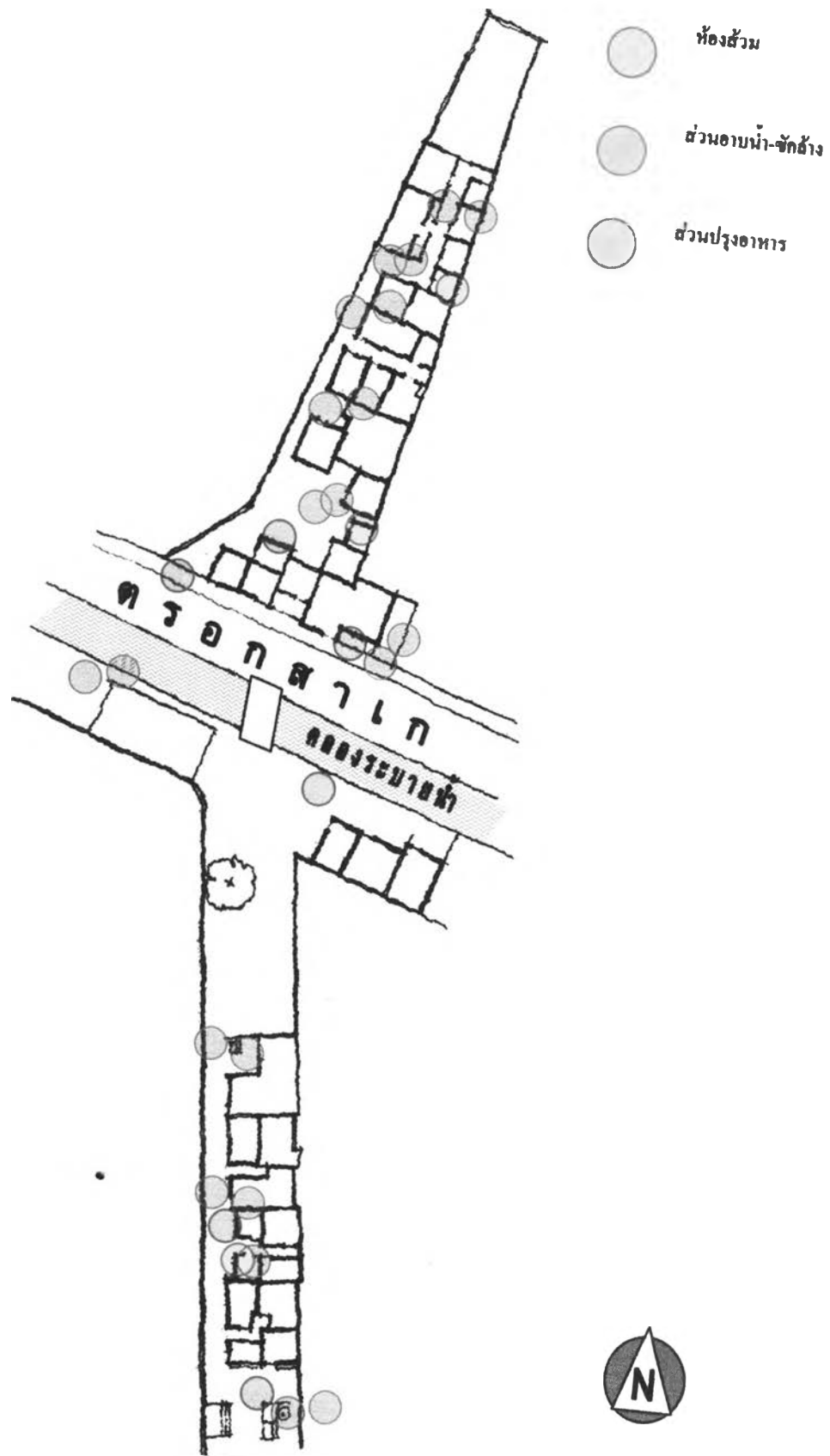
ตารางที่ 24 แสดงสัดส่วนและจำนวนหลังคาเรือนที่มีการใช้พื้นที่บางส่วนร่วมกับเพื่อนบ้าน

ประเภทของพื้นที่	มีอยู่ในบริเวณที่อยู่อาศัยของตนเอง		ต้องไปใช้ร่วมกับผู้อื่น	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ห้องส้วม	3	9.4	29	90.6
ส่วนอาบน้ำ/ซักล้าง	13	40.6	19	59.4
ส่วนปรุงอาหาร	25	78.1	7	21.9

แผนภูมิที่ 11 แสดงสัดส่วนของพื้นที่บางส่วน ที่มีการใช้ร่วมกับเพื่อนบ้าน

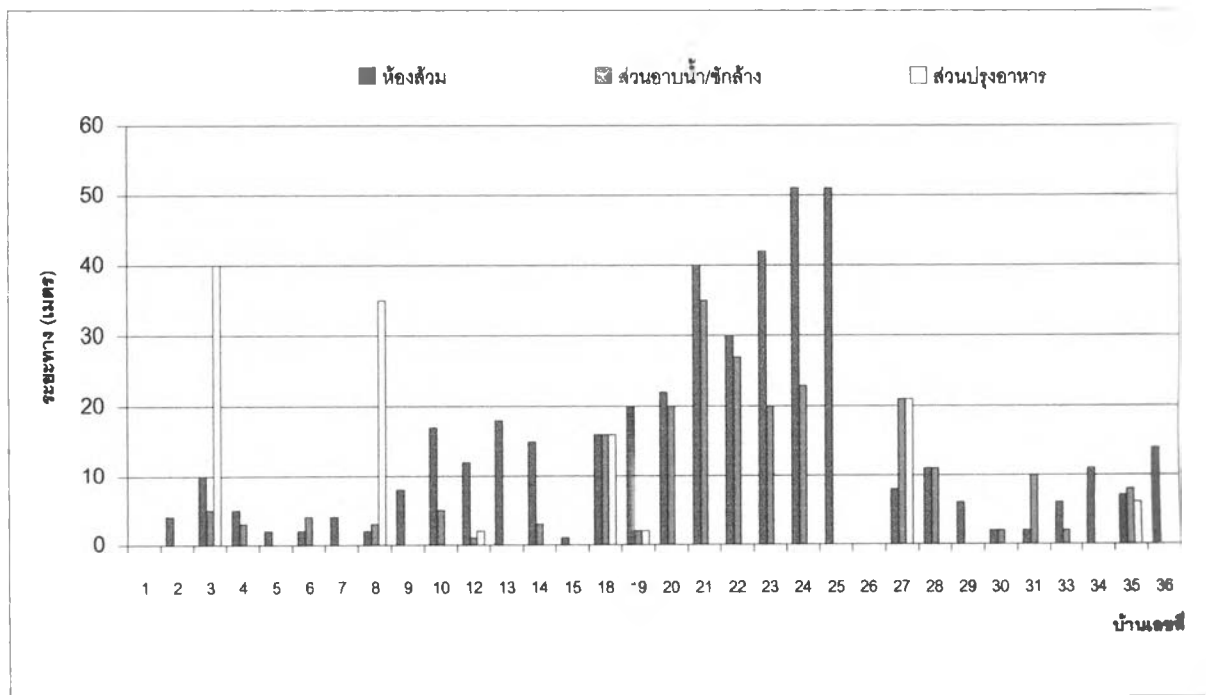
รูปภาพที่ 8 แสดงพื้นที่ส่วนต่างๆที่ร่วมกันกับเพื่อนบ้าน

ตารางที่ 25 แสดงระยะทางจากที่อยู่อาศัยไปยังส่วนที่ใช้ร่วมกับเพื่อนบ้าน

บ้านเลขที่	ระยะห่าง (เมตร)			บ้านเลขที่	ระยะห่าง (เมตร)			บ้านเลขที่	ระยะห่าง (เมตร)	
	ห้องส้วม	ส่วนอาบน้ำ/ซักล้าง	ส่วนปรุงอาหาร		ห้องส้วม	ส่วนอาบน้ำ/ซักล้าง	ส่วนปรุงอาหาร		ห้องส้วม	ส่วนอาบน้ำ/ซักล้าง
1	-	-	-	13	18	-	-	26	-	-
2	4	-	-	14	15	3	-	27	8	21
3	10	5	40	15	1	-	-	28	11	11
4	5	3	-	18	16	16	16	29	6	-
5	2	-	-	19	20	2	2	30	2	2
6	2	4	-	20	22	20	-	31	2	10
7	4	-	-	21	40	35	-	33	6	2
8	2	3	35	22	30	27	-	34	11	-
9	8	-	-	23	42	20	-	35	7	8
10	17	5	-	24	51	23	-	36	14	-
12	12	1	2	25	51	-	-	เฉลี่ย	14.63	11.05

แผนภูมิที่ 12 แสดงระยะทางจากที่อยู่อาศัยไปยังส่วนต่างๆที่ใช้ร่วมกับเพื่อนบ้าน แบ่งตามหลังคาเรือน

5.3. การวิเคราะห์ข้อมูลทางกายภาพ

เป็นการเสนอผลที่ได้จากการสำรวจขนาดของที่อยู่อาศัยในชุมชนศิริอำมาตย์ ซึ่งได้แก่ ลักษณะ ส่วนของรูปแบบในการจัดแปลนที่อยู่อาศัยของคนในชุมชน และขนาดพื้นที่ในส่วนต่างของการอยู่อาศัย (โดยได้แบ่งตามประเภทของการถือครองในที่อยู่อาศัย) ซึ่งบอกถึงความถี่ของจำนวนพื้นที่ ส่วนต่างๆในที่อยู่อาศัย และบอกถึงขนาดที่เล็กที่สุดและขนาดโดยเฉลี่ยของส่วนต่างๆในที่อยู่อาศัย และนอกที่อยู่อาศัยที่มีการใช้ร่วมกับผู้อื่น

5.3.1. รูปแบบในการจัดวางแปลนของที่อยู่อาศัยในชุมชนศิริอำมาตย์

จากการศึกษาพบว่ารูปแบบในการจัดวางแปลนของชุมชนมีอยู่ทั้งหมด 4 แบบ (ดูจากหัวข้อที่ 4.2.3.4 ในบทที่ 4) โดยมีสัดส่วนดังนี้

ตารางที่ 26 แสดงสัดส่วนของรูปแบบในการจัดวางแปลนของที่อยู่อาศัย

รูปแบบของการจัดวาง	รูปแบบ ก-1	รูปแบบ ก-2	รูปแบบ ข-1	รูปแบบ ข-2
จำนวน (หลัง)	1	27	1	3
คิดเป็นร้อยละ	3.13	84.38	3.13	9.33

หมายเหตุ รายละเอียดของรูปแบบต่างๆสามารถดูได้จากหัวข้อที่ 4.2.3.4 ในบทที่ 4

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ครึ่งเรือนส่วนใหญ่จะมีการปลูกสร้างอาคารในลักษณะที่ง่ายและใช้วัสดุที่หาได้ง่าย โดยตัวที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่จะมีรูปแบบเป็นอาคารชั้นเดียวไม่มีการแยกสัดส่วนที่ชัดเจน โดยมีพื้นที่ที่เปิดโล่ง คือจะทำกิจกรรมต่างๆในห้องเดียวกันนี้

5.3.2. ขนาดพื้นที่ใช้สอยต่อหลัง

จากการศึกษาพื้นที่ใช้สอยโดยรวมทั้งหมด พบว่าขนาดที่อยู่อาศัยโดยเฉลี่ยทั้งหมดอยู่ที่ประมาณ 15.39 ตารางเมตร/ 1 หลังคาเรือน แต่กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดคือกลุ่มที่มีขนาดพื้นที่ที่อยู่อาศัยระหว่าง 5-10 ตารางเมตร/ 1 หลังคาเรือน โดยมีพื้นที่ใช้สอยเฉลี่ย 3.25 ตรม./ สมาชิก 1 คน

ตารางที่ 27 แสดงการเปรียบเทียบพื้นที่บ้าน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน

กลุ่มพื้นที่ (ตารางเมตร)	จำนวนหลัง		พื้นที่รวม (ตารางเมตร)	พื้นที่เฉลี่ยต่อหลัง (ตารางเมตร)	จำนวนสมาชิกรวมของ แต่ละกลุ่มพื้นที่(คน)	พื้นที่เฉลี่ยต่อคน (ตารางเมตร/คน)
	จำนวน	ร้อยละ				
น้อยกว่า 5	3	9.38	13.1	4.37	4	3.28
5-10	13	40.63	97.36	7.49	30	3.25
10.1-15	8	25.00	109.1	13.64	27	4.04
15.1-20	1	3.13	18.8	18.80	6	3.13
20.1-25	3	9.38	67.8	22.60	13	5.22
25.1-30	2	6.25	55.3	27.65	7	7.90
มากกว่า 30	2	6.25	131	65.50	13	10.08

5.3.3. ส่วนประกอบของพื้นที่ส่วนต่างๆทั้งภายในและภายนอกที่อยู่อาศัย

ในการทำการสำรวจพบว่าในการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนศิริอำมาตย์ จะต้องใช้งานในพื้นที่ส่วนต่างๆ ทั้งที่มีอยู่ภายในที่อยู่อาศัยและมีพื้นที่บางส่วนที่ต้องมีการใช้งานร่วมกับเพื่อนบ้าน ซึ่งจะอยู่ภายนอกที่อยู่อาศัยดังนั้นในส่วนนี้ของรายงานต้องการที่จะแสดงสัดส่วนของจำนวนหลังคาเรือนที่มีพื้นที่ส่วนต่างๆอยู่ภายในที่อยู่อาศัยและส่วนที่อยู่ภายนอกที่อยู่อาศัย โดยแบ่งตามประเภทของการถือครองในที่อยู่อาศัย

ตารางที่ 28 แสดงส่วนประกอบต่างๆในที่อยู่อาศัยโดยแบ่งตามสภาพในการถือครอง

พื้นที่ส่วนต่างๆ		ที่อยู่อาศัยที่เป็นเจ้าของเอง		ที่อยู่อาศัยที่เป็นผู้เช่า	
		จำนวนหลังคาเรือน	คิดเป็นร้อยละ	จำนวนหลังคาเรือน	คิดเป็นร้อยละ
อยู่ภายในที่อยู่อาศัย	ส่วนที่นอน	19	100.00	13	100.00
	ส่วนรับประทานอาหาร	16	84.21	13	100.00
	ส่วนสันทนาการ	12	63.16	7	53.85
	ส่วนอาบน้ำ	7	36.84	4	30.77
	ส่วนซักล้าง	11	57.89	4	30.77
	ส่วนปรุงอาหาร	10	52.63	6	46.15
	ส่วนเก็บของ	7	36.84	4	30.77
	ห้องอาบน้ำ+ห้องส้วม	2	10.53	-	-
	ส่วนใช้เป็นร้านค้า+ทำงาน	5	26.32	6	46.15
	ห้องส้วม	-	-	-	-
อยู่ภายนอก	ห้องส้วม	17	89.47	13	100.00
	ส่วนอาบน้ำ/ซักล้าง	10	52.63	10	76.92
	ส่วนปรุงอาหาร	4	21.05	3	23.08

หมายเหตุ คิดเป็นร้อยละ เป็นการคิดสัดส่วนของจำนวนหลังคาเรือนที่มีพื้นที่ส่วนต่างๆ เมื่อเทียบกับจำนวนหลังคาเรือนทั้งหมดแต่ละประเภทของการถือครอง

5.3.4. ความถี่ในการใช้งานในพื้นที่ส่วนต่างๆ ในที่อยู่อาศัย

จากการสำรวจพบว่าพื้นที่ใช้สอยในแต่ละส่วนมีการใช้งานมากน้อยไม่เท่ากัน โดยพฤติกรรมในการใช้งาน จะขึ้นอยู่กับเวลาและจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเป็นหลัก เช่น / ส่วนปรุงอาหาร จะมีการใช้งานส่วนใหญ่ในวันหยุด เสาร์ และอาทิตย์ เนื่องจากในวันธรรมดาผู้ที่อยู่อาศัยต้องออกไปทำงาน และส่วนเด็กก็จะไปเรียนหนังสือ ทำให้ไม่มีเวลาในการปรุงอาหารรับประทานเองต้องอาศัยอาหารสำเร็จที่มีขาย แต่ในวันหยุดครอบครัวจะมีเวลาว่างที่ตรงกัน ก็จะมีการปรุงอาหารรับประทานเองในบ้าน

ตารางที่ 29 แสดงความถี่ในการใช้งานในพื้นที่สวนต่างๆในที่อยู่อาศัยแบ่งตามการถือครอง

บ้านเลขที่	ความถี่ในการใช้งานในพื้นที่สวนต่างๆภายในที่อยู่อาศัย (ครั้ง / สัปดาห์)										ภายนอกที่อยู่อาศัย		
	ส่วนนอน	ส่วนรับประทานอาหาร	ส่วนพักผ่อน	ส่วนอาบน้ำ	ส่วนซักล้าง	ส่วนปรุงอาหาร	ส่วนเก็บของ	ห้องนั่ง-ห้อง	ส่วนร้านค้า-ทำงาน	ห้องครัว	ส่วนขยับนั่งซักล้าง	ส่วนปรุงอาหาร	
1	7	1	7	-	2	1	7	7	-	-	-	-	
2	7	7	-	7	4	2	-	-	7	7	-	-	
5	7	-	-	7	1	-	7	-	-	7	-	-	
8	7	5	7	-	-	-	-	-	-	7	7	5	
13	7	7	7	7	3	2	-	-	-	7	-	-	
14	7	7	7	-	-	-	-	-	-	7	7	-	
18	7	-	-	-	-	-	-	-	-	7	7	7	
22	7	-	-	-	5	7	-	-	7	7	7	-	
23	7	3	7	-	-	-	-	-	-	7	7	-	
24	7	7	7	-	5	4	5	-	-	7	7	-	
25	7	7	-	7	1	7	-	-	7	7	-	-	
26	7	7	-	-	4	-	7	7	7	-	-	-	
27	7	7	7	-	-	-	7	-	-	7	7	7	
29	7	7	7	7	3	3	7	-	-	7	-	-	
30	7	7	7	-	-	2	-	-	7	7	7	-	
33	7	7	7	-	-	-	-	-	-	7	7	-	
34	7	7	7	7	3	2	-	-	-	7	-	-	
35	7	7	-	-	-	-	-	-	-	7	7	7	
36	7	7	7	7	3	2	7	-	-	7	-	-	
ค่าเฉลี่ยความถี่ของเจ้าของบ้านเอง	7.0	6.25	7.0	7.0	3.09	3.20	6.71	7.0	7.0	7.0	7.0	6.5	
3	7	7	-	7	-	-	-	-	-	7	3	5	
4	7	5	7	-	-	-	-	-	-	7	7	-	
6	7	4	7	-	-	-	-	-	-	7	7	-	
7	7	7	7	7	1	7	-	-	7	7	-	-	
9	7	1	7	7	1	2	-	-	7	7	-	-	
10	7	5	-	-	-	-	-	-	5	7	7	-	
12	7	7	-	-	-	-	7	-	7	7	7	4	
15	7	7	-	7	1	7	-	-	7	7	-	-	
19	7	5	-	-	-	-	-	-	-	7	7	5	
20	7	7	-	-	-	7	-	-	-	7	7	-	
21	7	7	7	-	5	7	7	-	7	7	7	-	
28	7	7	7	-	-	-	7	-	-	7	7	-	
31	7	7	7	-	-	2	7	-	-	7	7	-	
ค่าเฉลี่ยความถี่ของผู้เช่า	7.0	5.85	7.0	7.0	2.0	5.33	7.0	-	6.67	7.0	6.6	4.67	

หมายเหตุ ค่าเฉลี่ยความถี่ = ผลรวมของความถี่ทั้งหมดของการใช้งานในพื้นที่นั้นๆ หารด้วย จำนวนครัวเรือนที่มีพื้นที่นั้นๆ

5.3.5. ส่วนประกอบหลัก และขนาดที่เล็กที่สุดของส่วนประกอบหลัก

จากข้อมูลความถี่ในการใช้งานในพื้นที่ส่วนต่างๆ เราสามารถหาลำดับความสำคัญของพื้นที่ส่วนต่างๆในที่อยู่อาศัยปัจจุบันในชุมชนได้ ผลที่ออกมาจะเห็นได้ว่าลำดับความสำคัญขององค์ประกอบของที่อยู่อาศัย สำหรับครัวเรือนที่เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยเอง กับครัวเรือนที่เป็นผู้เช่าจะมีความเหมือนกันและต่างกัน ขึ้นอยู่กับวิถีชีวิตและสาเหตุในการมาอยู่อาศัยในชุมชน

ตารางที่ 30 แสดงลำดับความสำคัญของพื้นที่ส่วนต่างๆ ในที่อยู่อาศัยปัจจุบัน

พื้นที่ส่วนต่างๆ	เจ้าของบ้านเอง				บ้านที่เช่า			
	สัดส่วนจำนวนหลังที่ส่วนนี้	ค่าเฉลี่ยความถี่ในการใช้งาน/สัปดาห์	ดัชนี	ลำดับความสำคัญ	สัดส่วนจำนวนหลังที่ส่วนนี้	ค่าเฉลี่ยความถี่ในการใช้งาน/สัปดาห์	ดัชนี	ลำดับความสำคัญ
ภายในที่อยู่อาศัย	ส่วนนอน	100.00	7	700	1	100.00	7	700
	ส่วนรับประทานอาหาร	84.21	6.25	526.31	2	100.00	5.85	585
	ส่วนสันทนาการ	63.16	7	442.12	3	53.85	7	376.95
	ส่วนอาบน้ำ	36.84	7	257.88	4	30.77	7	215.39
	ส่วนซักล้าง	57.89	3.1	179.46	7	30.77	2	61.54
	ส่วนปรุงอาหาร	52.63	3.2	168.42	8	46.15	5.3	244.60
	ส่วนเก็บของ	36.84	6.7	246.83	5	30.77	7	215.39
	ห้องอาบน้ำ+ห้องส้วม	10.53	7	73.71	9	-	0	-
	ส่วนที่เป็นร้านค้า+ทำงาน	26.32	7	184.24	6	46.15	6.7	309.21
ภายนอกที่อยู่	ส้วม	89.47	7	626.32	1	100.00	7	700
	ส่วนอาบน้ำ/ซักล้าง	52.63	7	368.42	2	76.92	6.6	507.67
	ส่วนปรุงอาหาร	21.05	6.5	136.83	3	23.08	4.67	107.78

หมายเหตุ ค่าดัชนีคือ จำนวนหลังที่มีพื้นที่ส่วนนั้นๆ คูณด้วย ค่าเฉลี่ยความถี่ในการใช้งานต่อสัปดาห์

ส่วนประกอบหลักภายในของที่อยู่อาศัยที่เหมือนกัน นับว่าเป็นความจำเป็นพื้นฐานของการอยู่อาศัยของครัวเรือนที่เป็นเจ้าของและครัวเรือนที่เป็นผู้เช่า มีอยู่ 3 ส่วน(มีค่าดัชนีในการใช้พื้นที่มากกว่า 350 หรือมากกว่าครึ่งของค่าจำนวนเต็มของดัชนีคือ 700)ซึ่งได้แก่ ส่วนที่เป็นที่นอน ส่วนรับประทานอาหาร และส่วนสันทนาการ ตามลำดับ

และส่วนประกอบอื่นที่นอกเหนือจาก 3 ส่วนแรกที่จะขอกว่าถึงคือลำดับที่ 4และ5

- ครัวเรือนที่เป็นผู้เช่า จากที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้วว่าผู้ที่มาเช่าที่อยู่อาศัยมีสาเหตุหลักในการเข้ามาอยู่ในชุมชนคือเพื่อมาอยู่ใกล้แหล่งงาน ซึ่งคนเหล่านี้ต้องการพื้นที่ในการจัดเตรียมสินค้าเพื่อนำออกไปจำหน่าย และสินค้าส่วนใหญ่เป็นอาหาร ดังนั้นพื้นที่ที่มีความสำคัญรองลงมาจากส่วนประกอบหลักคือ ส่วนที่ใช้เป็นร้านค้าและทำงาน และส่วนปรุงอาหาร ตามลำดับ

- คราวเรือนที่เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยเอง หากดูจากสัดส่วนของรูปแบบการใช้สอยที่อยู่อาศัยในบทที่แล้ว จะเห็นได้ว่ารูปแบบในการใช้ที่อยู่อาศัยเพื่อการอยู่อาศัยอย่างเดียว สำหรับผู้ที่เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยเองนั้นมีสัดส่วนถึงร้อยละ 40.63 (ดูจากตารางที่ 4) ของที่อยู่อาศัยทั้งหมด ดังนั้นพื้นที่ส่วนประกอบอื่นที่ช่วยให้การดำเนินชีวิตประจำวันของคนในชุมชนที่เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยเองเป็นปกติ คือ ส่วนอาบน้ำ และส่วนที่ใช้เก็บของ ตามลำดับ สำหรับส่วนที่ใช้ปรุงอาหารจะอยู่ในลำดับที่ 8 เนื่องจากการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเป็นการทำงาน ดังนั้นเวลาในการจัดเตรียมอาหารของตนเองจึงไม่ค่อยมีเวลามากนัก ดังนั้นในการซื้ออาหารสำเร็จรูปมารับประทานจะเป็นการสะดวกและประหยัดเวลามากกว่า

นอกจากส่วนประกอบที่อยู่ภายในที่อยู่อาศัยแล้วยังมีส่วนประกอบอื่นที่อยู่ภายนอกที่อยู่อาศัยที่มีความสำคัญในการดำเนินชีวิต โดยสำหรับที่อยู่อาศัยที่เป็นเจ้าของเองและที่อยู่อาศัยที่เป็นผู้เช่าจะมีความเหมือนกัน ซึ่งได้แก่

- ส่วนที่เป็นส้วม ซึ่งจะมีระยะห่างจากที่อยู่อาศัยเฉลี่ยไม่เกิน 15 เมตร
- ส่วนที่เป็นส่วนอาบน้ำและซักล้าง ซึ่งจะมีระยะห่างจากที่อยู่อาศัยเฉลี่ยไม่เกิน 12 เมตร

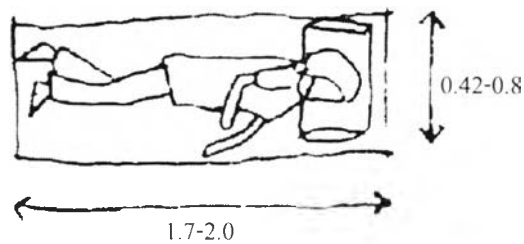
ตารางที่ 31 แสดงขนาดของพื้นที่ในที่อยู่อาศัยจำแนกตามประเภทการถือครอง

พื้นที่ส่วนต่างๆ		ขนาดเล็กที่สุด ของที่อยู่ที่เป็นเจ้าของเอง (ตรม.)	ขนาดเล็กที่สุด ของที่อยู่ที่เป็นผู้เช่า (ตรม.)	ขนาดพื้นที่เฉลี่ย ของทั้งหมด (ตรม.)
ภายในที่อยู่อาศัย	ส่วนอาบน้ำ (ต่อครัวเรือน)	1.2	1	1.73
	ห้องส้วม (ต่อครัวเรือน)	-	1.5	2.22
	ห้องอาบน้ำ+ห้องส้วม (ต่อครัวเรือน)	2.2	1.5	2.56
	ส่วนที่นอน (ต่อคน)	0.72	0.85	1.36
	ส่วนปรุงอาหาร (ต่อครัวเรือน)	1.2	1	1.84
	ส่วนรับประทานอาหาร (ต่อคน)	0.25	0.46	0.58
	ส่วนซักล้าง (ต่อครัวเรือน)	1.2	1.5	2.8
	ส่วนเก็บของ (ต่อครัวเรือน)	1.3	1	3.15
	ส่วนใช้เป็นร้านค้า+ทำงาน (ต่อครัวเรือน)	1.2	0.5	2.67
ส่วนสันทนาการ (ต่อคน)	0.44	0.46	1.16	
ภายนอกที่อยู่	ส้วม (ต่อกลุ่ม)	1.5	1.5	2.22
	ส่วนอาบน้ำ/ซักล้าง (ต่อกลุ่ม)	1.5	1.5	3.04
	ส่วนปรุงอาหาร (ต่อกลุ่ม)	2	2	3

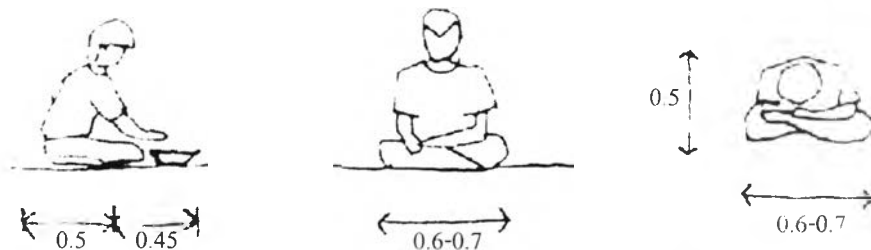
ที่มา ได้จากการสำรวจ โดยอาศัยการวัดขนาดจากพื้นที่การใช้งานของทุกหลังคาเรือน

โดยองค์ประกอบหลักของที่อยู่อาศัย ในชุมชนศิริอำมาตย์ ประกอบไปด้วยส่วนต่างๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วซึ่งขนาดของส่วนต่างๆ สำหรับที่อยู่อาศัยที่เป็นเจ้าของเอง กับที่อยู่อาศัยที่เป็นผู้เช่าส่วนใหญ่จะไม่เท่ากัน โดยจะขอสรุปขนาดที่เล็กที่สุดของแต่ละอัน และค่าเฉลี่ย ดังต่อไปนี้

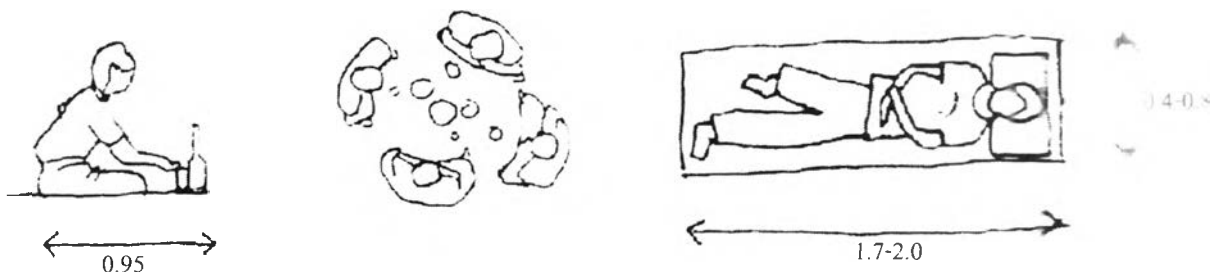
- A. ส่วนที่เป็นที่นอน มีขนาดพื้นที่โดยเฉลี่ย 1.36 ตรม./คน และมีพื้นที่นี้เล็กที่สุดสำหรับที่อยู่อาศัยที่เป็นเจ้าของเองเท่ากับ 0.72 ตรม./คน และมีพื้นที่นี้เล็กที่สุดสำหรับที่อยู่อาศัยที่เป็นผู้เช่าเท่ากับ 0.85 ตรม./คน

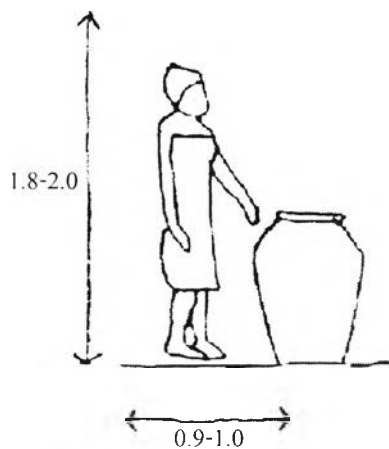
- B. ส่วนที่รับประทานอาหาร มีขนาดพื้นที่โดยเฉลี่ยเท่ากับ 0.58 ตรม./คน และมีพื้นที่นี้เล็กที่สุดสำหรับที่อยู่อาศัยที่เป็นเจ้าของเองเท่ากับ 0.30 ตรม./คน และมีพื้นที่นี้เล็กที่สุดสำหรับที่อยู่อาศัยที่เป็นผู้เช่าเท่ากับ 0.46 ตรม./คน

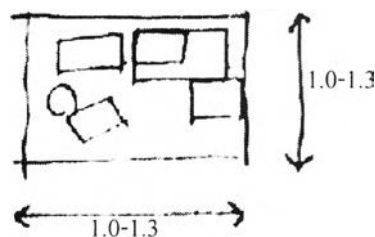
- C. ส่วนสันทนาการ มีขนาดพื้นที่โดยเฉลี่ยเท่ากับ 1.16 ตรม./คน และมีพื้นที่นี้เล็กที่สุดสำหรับที่อยู่อาศัยที่เป็นเจ้าของเองเท่ากับ 0.44 ตรม./คน และมีพื้นที่นี้เล็กที่สุดสำหรับที่อยู่อาศัยที่เป็นผู้เช่าเท่ากับ 0.46 ตรม./คน

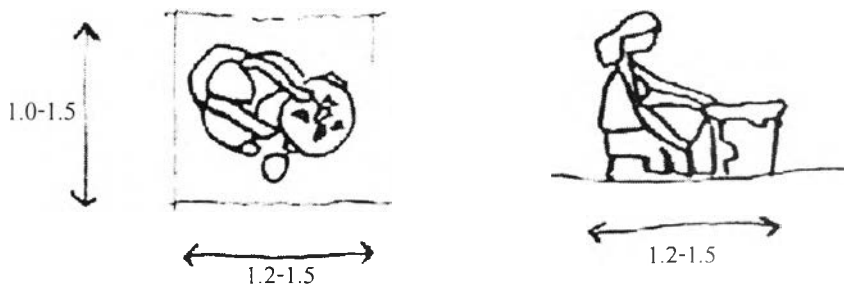
- D. ส่วนอาบน้ำ มีขนาดพื้นที่โดยเฉลี่ยเท่ากับ 1.73 ตรม./หลังคาเรือน และมีพื้นที่นี้เล็กที่สุดสำหรับที่อยู่อาศัยที่เป็นเจ้าของเท่ากับ 1.2 ตรม./ หลังคาเรือน และมีพื้นที่นี้เล็กที่สุดสำหรับที่อยู่อาศัยที่เป็นผู้เช่าเท่ากับ 1 ตรม./ หลังคาเรือน

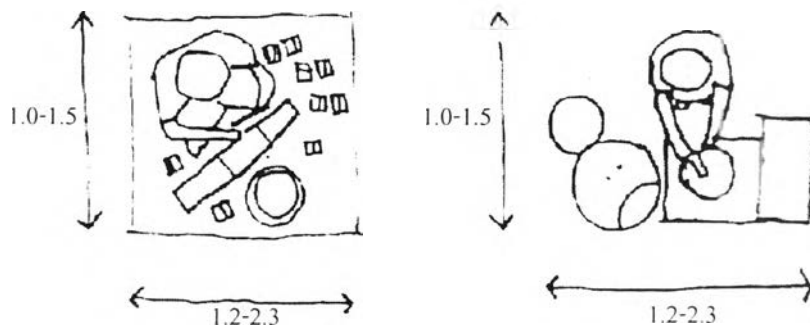
- E. ส่วนเก็บของ มีขนาดพื้นที่โดยเฉลี่ยเท่ากับ 3.15 ตรม./ หลังคาเรือน และมีพื้นที่นี้เล็กที่สุดสำหรับที่อยู่อาศัยที่เป็นเจ้าของเท่ากับ 1.3 ตรม./ หลังคาเรือน และมีพื้นที่นี้เล็กที่สุดสำหรับที่อยู่อาศัยที่เป็นผู้เช่าเท่ากับ 1 ตรม./ หลังคาเรือน

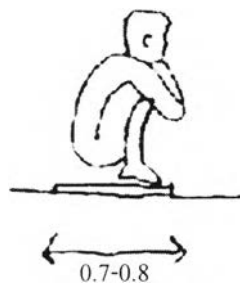
- F. ส่วนที่เป็นที่ปรุงอาหาร มีขนาดพื้นที่โดยเฉลี่ยเท่ากับ 1.84 ตรม./ หลังคาเรือน และมีพื้นที่นี้เล็กที่สุดสำหรับที่อยู่อาศัยที่เป็นเจ้าของเท่ากับ 1.2 ตรม./ หลังคาเรือน และมีพื้นที่นี้เล็กที่สุดสำหรับที่อยู่อาศัยที่เป็นผู้เช่าเท่ากับ 1 ตรม./ หลังคาเรือน

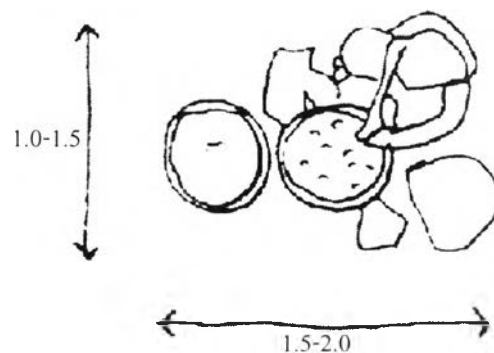
- G. ส่วนที่เป็นร้านค้าและทำงาน มีขนาดพื้นที่โดยเฉลี่ยเท่ากับ 2.67 ตรม./ หลังคาเรือน และมีพื้นที่นี้เล็กที่สุดสำหรับที่อยู่อาศัยที่เป็นเจ้าของเท่ากับ 1.2 ตรม./ หลังคาเรือน และมีพื้นที่นี้เล็กที่สุดสำหรับที่อยู่อาศัยที่เป็นผู้เช่าเท่ากับ 0.5 ตรม./ หลังคาเรือน

- H. ส้วม (ภายนอกที่อยู่อาศัย) มีขนาดพื้นที่โดยเฉลี่ยเท่ากับ 2.22 ตรม./หน่วย และมีพื้นที่นี้เล็กที่สุดสำหรับที่อยู่อาศัยที่เป็นเจ้าของ และที่เป็นผู้เช่าเท่ากับ 1.5 ตรม./หน่วย

- I. ส่วนอาบน้ำและซักล้าง (ภายนอกที่อยู่อาศัย) มีขนาดพื้นที่โดยเฉลี่ยเท่ากับ 3.04 ตรม./หน่วย และมีพื้นที่นี้เล็กที่สุดสำหรับที่อยู่อาศัยที่เป็นเจ้าของ และที่เป็นผู้เช่าเท่ากับ 1.5 ตรม./หน่วย

5.4. การวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจ และความคิดเห็นในที่อยู่อาศัยปัจจุบัน ของผู้อยู่อาศัย

ในการวิเคราะห์ความพอใจในขนาดเนื้อที่ใช้สอยภายในที่อยู่อาศัยของครัวเรือนในชุมชนศิริอามาตย์ ได้กำหนดแนวทางในการวิเคราะห์จากการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ใช้สอยและทักษะเกี่ยวกับขนาดพื้นที่ที่อยู่อาศัยนั้น แต่เนื่องจากผู้อยู่อาศัยเหล่านี้มีลักษณะต่างกัน ซึ่งเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกพอใจ ตัวแปรดังกล่าวได้แก่ การได้มาของที่อยู่อาศัย, ความพึงพอใจในที่อยู่อาศัย, ระยะเวลาในการที่อยู่อาศัยมา (วิมลสิทธิ์ หรยางกูร, 2526 :30-35)

5.4.1. การได้มาของที่อยู่อาศัย

ลักษณะการได้มาและการถือครองของที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน ที่อยู่อาศัยในชุมชนศิริอามาตย์ สามารถแบ่งตามลักษณะการได้มาของที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน ออกได้เป็น 3 กลุ่มคือ

- สร้างด้วยตนเอง/ช่วยกันสร้าง
- ซื้อต่อจากเจ้าของเดิม/ญาติยกให้
- เช่าอยู่

ตารางที่ 32 แสดงจำนวนร้อยละของครัวเรือน จำแนกตามลักษณะการครอบครอง

ลักษณะการได้มาของที่อยู่อาศัย	จำนวน	ร้อยละ
สร้างด้วยตนเอง/ช่วยกันสร้าง	14	43.75
ซื้อต่อจากเจ้าของเดิม/ญาติยกให้	5	15.63
เช่าอยู่	13	40.63
รวม	32	100

การที่ผู้อยู่อาศัยเป็นผู้สร้างที่อยู่อาศัยเองพื้นที่ของส่วนต่างๆและขนาดของที่อยู่อาศัยจะเป็นการแสดงถึงความต้องการพื้นฐานที่ต้องการในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยจะเห็นได้ว่าผู้ที่สร้างที่อยู่อาศัยเองมีจำนวนคิดเป็นร้อยละ 43.75 ของจำนวนที่อยู่อาศัยทั้งหมด

การที่ได้มาโดยการซื้อต่อจากเจ้าของเดิมหรือญาติยกให้ นั้นผู้ที่อยู่อาศัยปัจจุบันจะไม่ได้เป็นผู้กำหนดขนาดของส่วนต่างๆ แต่ขนาดของส่วนต่างๆควนที่จะสามารถตอบสนองความต้องการในการใช้พื้นที่ได้ เนื่องจากเมื่อดูที่ระยะเวลาในการอยู่อาศัยแล้ว พบว่าผู้ที่เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยจะมีการอยู่อาศัยมานานมากกว่า 10 ปี ซึ่งเวลาก็เป็นตัวชี้ถึงความพึงพอใจได้อีกตัวหนึ่ง

5.4.2. ความพึงพอใจในที่อยู่อาศัย

จากการสำรวจหัวหน้าครอบครัวของครัวเรือนทั้งหมดในชุมชนศิริอามาตย์ เพื่อหาความพึงพอใจในพื้นที่ส่วนต่างๆในที่อยู่อาศัย พบว่าประชากรในการศึกษาส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในที่อยู่อาศัยของตนเอง แม้ว่าขนาดพื้นที่ของส่วนต่างๆในที่อยู่อาศัย จะมีขนาดที่เล็กหรือคับแคบเกินไป แต่เมื่อเทียบกับปัจจัยอื่นแล้ว ผู้อยู่อาศัยมีความพึงพอใจต่อขนาดของที่อยู่อาศัยในปัจจุบันในการดำเนินชีวิตประจำวัน

ตารางที่ 33 แสดงการเปรียบเทียบความพึงพอใจในขนาดของพื้นที่ส่วนต่างๆในที่อยู่อาศัย

เจ้าของ						ส่วนต่างๆ	ผู้เช่า					
พอใจ		คับแคบแต่อยู่ได้		คับแคบเกินไป			พอใจ		คับแคบแต่อยู่ได้		คับแคบเกินไป	
จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
15	78.95	4	21.05	0	0	ส่วนที่นอน	9	69.23	4	30.77		
15	93.75	1	6.25	0	0	ส่วนรับประทานอาหาร	9	69.23	3	23.08		
12	100	0	0	0	0	ส่วนสันทนาการ	5	71.43	2	28.57		
5	71.43	2	28.57	0	0	ส่วนอาบน้ำ	2	50	2	50		
9	81.82	2	18.18	0	0	ส่วนซักล้าง	1	25	3	75		
10	100	0	0	0	0	ส่วนปรุงอาหาร	5	83.33	1	16.67		
7	100	0	0	0	0	ส่วนเก็บของ	4	100	0	0		
2	100	0	0	0	0	ห้องน้ำ+ห้องส้วม	0	0	0	0		
5	100	0	0	0	0	ใช้เป็นร้านค้า+ทำงาน	5	83.33	1	16.67		
91.77		8.23		-		รวมความคิดเห็น คิดเป็นร้อยละ	68.94		30.1			

จากตารางจะเห็นได้ว่าผู้ที่เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยจะมีทัศนคติที่ดีต่อขนาดพื้นที่ส่วนต่างๆ ในที่อยู่อาศัยปัจจุบัน มากกว่าผู้ที่เป็นผู้เช่าที่อยู่อาศัย เนื่องจากลักษณะการได้มาของที่อยู่อาศัย โดยผู้ที่เป็นเจ้าของเองส่วนมากจะเป็นผู้กำหนดขนาดของพื้นที่ในส่วนต่างๆ

5.4.3. ระยะเวลาในการที่อยู่อาศัย

จำนวนที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการอยู่อาศัยมาเป็นเวลาโดยเฉลี่ย ตามค่ามัธยฐาน (Medium) = 10.08 ซึ่งจะเห็นได้ว่าคนส่วนใหญ่ในชุมชนจะมีการอยู่อาศัยมากกว่า 10 ปี ซึ่งเป็นเวลานาน จึงเป็นตัวชี้วัดที่แสดงถึงความพึงพอใจ ในการอยู่อาศัยในที่อยู่อาศัยปัจจุบัน

ตารางที่ 34 แสดงจำนวนร้อยละของครัวเรือน จำแนกตามระยะเวลาในการอยู่อาศัย

ระยะเวลาที่อยู่อาศัย	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 1 ปี	1	3.13
1-5	11	34.38
5.1-10	6	18.75
มากกว่า 10 ปี	14	43.75
รวม	32	100

5.4.4. วิเคราะห์แนวความคิดในการเปลี่ยนแปลงเนื้อที่ใช้สอย

ในการวิเคราะห์แนวความคิดในการเปลี่ยนแปลงเนื้อที่ใช้สอยที่อยู่อาศัยมีความมุ่งหวังเพื่อให้ทราบถึงความรู้สึกของผู้อยู่อาศัยที่มีต่อขนาดเนื้อที่ใช้สอย และนำมาประเมินขนาดเนื้อที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมตามฐานะทางการเงิน และกิจกรรมของผู้อยู่อาศัย มีดูจากรายละเอียดดังต่อไปนี้

แนวความคิดในการต่อเติมและ สิ่งที่ได้ทำลงไป

สาเหตุในการเปลี่ยนแปลงและไม่เปลี่ยนแปลงเนื้อที่ใช้สอย

ตารางที่ 35 แสดงสัดส่วนของครัวเรือนในชุมชนที่มีต่อแนวความคิดในการต่อเติมและซ่อมแซมที่อยู่อาศัย

แนวความคิดในการต่อเติม	การถือครอง	จำนวนครัวเรือน	คิดเป็นร้อยละ	ไม่ได้มีการต่อเติม แต่มีการซ่อมแซม	ไม่ได้มีการต่อเติมและซ่อมแซม	ได้มีต่อเติม	
มีความคิดที่ต้องการต่อเติม	เจ้าของเอง	21	21	65.63	11	8	2
	ผู้เช่า	-					
ไม่มีความคิดที่ต้องการต่อเติม	เจ้าของเอง	-	11	34.38	-	11	-
	ผู้เช่า	11					
รวม		32		11	19	2	
คิดเป็นร้อยละ		100		34.38	59.38	6.25	

ครัวเรือนที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัย(ไม่ได้มีการต่อเติมและซ่อมแซม)

จากการสำรวจพบว่าครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่ได้มีการต่อเติมหรือเปลี่ยนแปลงพื้นที่ที่อยู่อาศัยคิดเป็นประมาณร้อยละ 59.38 ของหลังคาเรือนทั้งหมด และส่วนใหญ่เป็นครัวเรือนที่เป็นผู้เช่า สาเหตุที่ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงเนื่องจาก

- คิดว่าเนื้อที่มีเพียงพอแล้วมีความสบายในที่อยู่อาศัยปัจจุบันแล้ว
- ไม่มีความมั่นคงในที่ดินในปัจจุบันเนื่องจากเป็นพื้นที่บุกรุกอยู่จึงไม่ได้ทำอะไรใดๆ
- ไม่ใช่ที่อยู่อาศัยของตนเอง เนื่องจากเป็นผู้เช่า
- ขาดเงินที่จะทำ

ครัวเรือนที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงเนื้อที่ใช่สอยแต่มีการซ่อมแซม

จากการสำรวจพบว่าครัวเรือนที่ไม่ได้มีการต่อเติมหรือเปลี่ยนแปลงพื้นที่ที่อยู่อาศัย แต่ได้มีการซ่อมแซมที่อยู่อาศัยคิดเป็นประมาณร้อยละ 34.38 ของหลังคาเรือนทั้งหมด ซึ่งทั้งหมดเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยเอง มีความต้องการพื้นที่ใช่สอยที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากอยู่อาศัยมาเป็นเวลานาน และวัสดุที่ใช้สร้างที่อยู่อาศัยมีคุณภาพที่ไม่ดี ดังนั้นจึงได้มีการซ่อมแซมที่อยู่อาศัยเพื่อรักษาสภาพให้สามารถอยู่ต่อไปได้ สาเหตุที่ไม่ได้มีการต่อเติมเนื่องจาก

- มีความรู้สึกปรับตัวได้กับขนาดของพื้นที่ที่มีอยู่ จนรู้สึกว่าอยู่สบายแล้ว
- พื้นที่มีอยู่อย่างจำกัด ไม่มีช่องว่างระหว่างที่อยู่อาศัย ที่สามารถต่อเติมได้
- ไม่มีความมั่นคงในพื้นที่ที่อยู่ในปัจจุบันเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่บุกรุกอยู่
- มีเงินพอที่จะซ่อมแซมเท่านั้น

ครัวเรือนที่มีการเปลี่ยนแปลงเนื้อที่ใช่สอย

สำหรับครัวเรือนที่มีการต่อเติมหรือเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัย ซึ่งมีอยู่จำนวนไม่มากนักคือประมาณร้อยละ 6.25 ของหลังคาเรือนทั้งหมด โดยพื้นที่ที่ขยายออกมาจากพื้นที่เดิมคือห้องนอนและส่วนเก็บของสาเหตุที่ต้องมีการต่อเติมคือ

- พื้นที่เดิมมีขนาดไม่เพียงพอ เนื่องจากสมาชิกมีอายุเพิ่มขึ้นและมีจำนวนสมาชิกที่เพิ่มมากขึ้น
- มีบริเวณพื้นที่อำนวยในการต่อเติม
- มีเงินพอที่จะสามารถต่อเติมที่อยู่อาศัยได้

5.4.5. ทักษะคติของครัวเรือนที่มีต่อ การใช้พื้นที่บางส่วนร่วมกับเพื่อนบ้าน

การศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับการใช้พื้นที่บางส่วนร่วมกับเพื่อนบ้านนี้ มุ่งที่จะศึกษาเพื่อเสนอแนวความคิดในการออกแบบการใช้พื้นที่ใช่สอยภายนอกที่อยู่อาศัย ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้อยู่อาศัยอย่างแท้จริง และเพื่อเป็นทางเลือกที่ทางหนึ่งในการช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างที่อยู่อาศัยให้กับผู้มีรายได้น้อย ทั้งนี้ได้กำหนดพื้นที่ส่วนต่างๆที่คาดว่าจะมีการใช้พื้นที่เหล่านี้ร่วมกับเพื่อนบ้านได้โดยดูจากพฤติกรรมในการใช้พื้นที่ของที่อยู่อาศัยร่วมกัน ของคนในชุมชนปัจจุบัน ซึ่งได้กำหนดพื้นที่ส่วนต่างๆ ดังนี้ ห้องน้ำ-ส้วม , ซักล้าง-ตากผ้า , เฉลียงหน้าบ้าน ผังร่วมกับข้างบ้าน , ส่วนปรุงอาหาร

ตารางที่ 36 แสดงทัศนคติที่มีต่อการใช้พื้นที่ร่วมกับเพื่อนบ้าน จำแนกตามพื้นที่ส่วนต่างๆที่กำหนด

ทัศนคติของที่อยู่อาศัยที่เป็นเจ้าของเอง		ยินดียินดีใช้พื้นที่ส่วนนี้ร่วมกับเพื่อนบ้าน				ไม่ยินดียินดีใช้พื้นที่ส่วนนี้ร่วมกับเพื่อนบ้าน			
		จำนวน		ร้อยละ		จำนวน		ร้อยละ	
3	ห้องน้ำ-ส้วม	7	17	21.88	53.13	12	15	37.50	56.25
	ผู้เช่า	10		31.25		3		9.38	
4	ซักล้าง-ตากผ้า	15	26	46.88	81.25	4	6	12.5	18.75
	ผู้เช่า	11		34.38		2		6.25	
5	เฉลียงหน้าบ้าน	16	26	50	81.25	3	6	9.38	14.06
	ผู้เช่า	10		31.25		3		9.38	
6	ผนังร่วมกับข้างบ้าน	19	32	59.38	100	0	0	0	0
	ผู้เช่า	13		40.63		0		0	
7	ส่วนปรุงอาหาร	7	12	21.88	37.50	12	20	37.5	62.5
	ผู้เช่า	5		15.63		8		25	

จากการศึกษาสำรวจทัศนคติของครัวเรือนต่างๆ(ทั้งครัวเรือนที่เป็นเจ้าของและผู้เช่า) ผลปรากฏว่าครัวเรือนส่วนมากมีความคิดที่ใช้องค์ประกอบเหล่านี้ร่วมกับเพื่อนบ้าน ได้ยกเว้นส่วนที่ใช้ปรุงอาหาร ทั้งนี้ได้ให้ทัศนะว่า ในการใช้พื้นที่ร่วมกันอาจจะเกิดปัญหาหลายอย่างในการใช้พื้นที่ส่วนต่างร่วมกับเพื่อนบ้านได้เช่น

- ห้องน้ำ-ส้วม อาจจะเกิดปัญหาในการรอคอยในการใช้ และเรื่องความสะอาด และการรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้น
- ซักล้าง-ตากผ้า ส่วนใหญ่จะไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการใช้พื้นที่ส่วนนี้ร่วมกัน เนื่องจากส่วนใหญ่จะมีการใช้พื้นที่ส่วนนี้ ในช่วงวันและเวลาที่ต่างกัน
- เฉลียงหน้าบ้าน ส่วนใหญ่จะไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการใช้พื้นที่ส่วนนี้ร่วมกัน เนื่องจากสังคมของคนผู้มีรายได้น้อยเหล่านี้จะมีความสัมพันธ์ทางสังคมที่ดี ดังนั้นเฉลียงหน้าบ้านจึงเป็นพื้นที่ที่มีการใช้ในการติดต่อร่วมกันมากที่สุด
- ผนังร่วมกับข้างบ้าน จากสภาพในปัจจุบันที่มีผนังเป็นที่กันที่ทำจากวัสดุที่เหลือใช้ ทำให้เกิดประสบการณ์ที่ไม่ดีต่อการใช้ผนังร่วมกัน ซึ่งได้แก่เสียงดังรบกวนจากที่อยู่อาศัยข้างเคียง แต่ก็มีแนวความคิดที่สามารถใช้ผนังร่วมกันได้ หากวัสดุที่ใช้ในการทำผนังสามารถกันและลดเสียงที่รบกวนได้
- ส่วนปรุงอาหาร สำหรับที่ปรุงอาหารถือว่าเป็นที่ส่วนตัวมาก ไม่ขอ ที่จะต้องใช้ร่วมกับผู้อื่น

5.5. การวิเคราะห์ความสามารถในการจ่ายเพื่อที่อยู่อาศัยในอนาคต

ตารางที่ 37 เปรียบเทียบ รายรับ-รายจ่าย และค่าผ่อนชำระเพื่อที่อยู่อาศัยใหม่

ครัวเรือนที่เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยเอง				
บ้านเลขที่	รายรับ ต่อเดือน	รายจ่ายทั้งหมด ต่อเดือน	ค่าเปรียบเทียบ จำนวนเงินที่เหลือจากการจ่ายรายจ่ายทั้งหมดแล้ว	หลังจากหักค่าผ่อนชำระที่อยู่อาศัยแล้วคงเหลือ *
1	14,000	11,530	2,470	776
2	14,500	14,833	-333	-2,027
5	7,000	8,450	-1,450	-3,144
8	9,000	4,700	4,300	2,606
13	7,500	9,205	-1,705	-3,399
14	8,300	4,600	3,700	2,006
18	8,000	6,817	1,183	-511
22	15,000	3,900	11,100	9,406
23	3,500	6,242	-2,742	-4,436
24	8,000	11,133	-3,133	-4,827
25	6,000	5,900	100	-1,594
26	3,000	2,150	850	-844
27	28,000	9,930	18,070	16,376
29	6,000	29,933	-23,933	-25,627
30	9,600	9,975	-375	-2,069
33	6,500	3,900	2,600	906
34	11,000	11,893	-893	-2,587
35	3,900	8,300	-4,400	-6,094
36	8,000	13,160	-5,160	-6,854

ครัวเรือนที่เป็นผู้เช่าที่อยู่อาศัย				
บ้านเลขที่	รายรับ ต่อเดือน	รายจ่ายทั้งหมด ต่อเดือน	ค่าเปรียบเทียบ จำนวนเงินที่เหลือจากการจ่ายรายจ่ายทั้งหมดแล้ว	หลังจากหักค่าผ่อนชำระที่คิดเทียบ
3	6,000	4,780	1,220	-474
4	6,000	4,200	1,800	116
6	3,000	2,950	50	-1,144
7	9,000	6,200	2,800	1,106
9	6,000	10,117	-4,117	-5,117
10	3,000	5,800	-2,800	-4,494
12	12,000	5,370	6,630	4,534
15	2,400	8,150	-5,750	-7,250
19	12,000	6,250	5,750	4,056
20	12,000	7,900	4,100	2,406
21	27,000	11,466	15,534	13,840
28	3,500	5,600	-2,100	-3,794
31	4,500	3,780	720	-574

หมายเหตุ * คือเงินที่เหลือจากการใช้จ่ายรายจ่ายทั้งหมด ลบด้วย อัตราในการผ่อนชำระ 1,694 บาท (คิดจากราคาผ่อนชำระเงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัยจาก พชม. ตามราคาประเมินค่าก่อสร้างของแบบบ้านที่เล็กที่สุดที่ทางกองทุนพัฒนาที่อยู่อาศัย กำหนดให้)

ในการวิเคราะห์ความสามารถในการจ่ายของครัวเรือนในชุมชนศิริอำมาตย์ ได้กำหนดแนวทางการวิเคราะห์การเปรียบเทียบรายได้และรายจ่ายของครัวเรือน และข้อกำหนดการขอกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

เนื่องจากผู้อยู่อาศัยในชุมชนศิริอำมาตย์มี ปัญหาทางการเงิน หากจะจ่ายเงินเพื่อซื้อ หรือสร้างที่อยู่อาศัยใหม่ จำเป็นต้องกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน ซึ่งอาจจะเป็นในรูปแบบของสหกรณ์ หรือองค์การสงเคราะห์ต่าง ๆ และตามหลักการกู้ยืมโดยทั่วไป จำนวนเงินที่ผ่อนจ่ายแต่ละเดือน เพื่อสร้างที่อยู่อาศัยตามแบบที่ทางกองทุนพัฒนาที่อยู่อาศัยฯ เป็นผู้ออกแบบให้จะต้องจ่ายไม่น้อยกว่า 1,694 บาท (ที่มาจากภาคผนวก : การคำนวณอัตราในการผ่อนชำระในแต่ละเดือนตาม ราคาค่าก่อสร้างที่ทางกองทุนพัฒนาที่อยู่อาศัยฯ เป็นผู้ประเมินราคาไว้)

ตารางที่ 38 แสดงสัดส่วนครัวเรือนที่มีการเปรียบเทียบรายรับและรายจ่าย

ประเภทของครัวเรือน		จำนวน (ครัวเรือน)		ร้อยละ	
ครัวเรือนที่มีรายได้มากกว่ารายจ่าย	เจ้าของเอง	9	18	28.13	56.25
	ผู้เช่า	9		28.13	
ครัวเรือนที่มีรายได้น้อยกว่ารายจ่าย	เจ้าของเอง	10	14	31.25	43.75
	ผู้เช่า	4		12.5	

จากการสำรวจพบว่ากลุ่มครัวเรือนที่มีเงินเหลือหลังจากจ่ายรายจ่ายทั้งหมดของแต่ละเดือน มีอยู่ 18 ครัวเรือนหรือคิดเป็นร้อยละ 56.25 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ซึ่งถึงแม้ว่าจะมีเงินเหลือจากการใช้จ่ายในแต่ละเดือน แต่ครัวเรือนบางรายก็ไม่เหลือเงินเพียงพอที่จะสามารถผ่อนชำระที่อยู่อาศัยที่มีราคาถูกที่สุดที่ทาง กทม.ออกแบบไว้ได้ (แบบที่2 ราคาประมาณ 200,000 บาท) หรือเหลือเงินเพื่อการออมไว้ใช้ในยามฉุกเฉินได้เลย

ตารางที่ 39 เปรียบเทียบสัดส่วนครัวเรือนที่มีความสามารถในการผ่อนชำระค่าที่อยู่อาศัยใหม่

ประเภทของความสามารถของครัวเรือน		จำนวน (ครัวเรือน)		ร้อยละ	
สามารถจ่ายค่าผ่อนชำระที่อยู่อาศัยใหม่	เจ้าของเอง	6	13	18.75	37.5
	ผู้เช่า	6		18.75	
ไม่สามารถจ่ายค่าผ่อนชำระที่อยู่อาศัยใหม่	เจ้าของเอง	13	19	40.63	52.5
	ผู้เช่า	7		21.88	

โดยจะเห็นได้ว่ามีเพียงร้อยละ 37.5 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ที่มีความสามารถในการผ่อนชำระค่าก่อสร้างสำหรับที่อยู่อาศัยใหม่ที่มีราคาถูกที่สุดในชุมชนใหม่บางแวกได้ แต่เมื่อมองที่สาเหตุในการการมาอยู่อาศัยในชุมชนศิริอำมาตย์ จะเห็นได้ว่าผู้ที่เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยเองจะมีแนวโน้มที่จะย้ายไปอาศัยอยู่ในชุมชนใหม่บางแวกมากกว่า ดังนั้นจำนวนของผู้ที่มีความต้องการที่จะย้ายไปอยู่ในชุมชนใหม่บางแวกและมีความสามารถในการผ่อนชำระค่าก่อสร้างที่อยู่อาศัยที่มีราคาที่ถูกที่สุดได้ มีทั้งหมด 6 รายหรือคิดเป็นร้อยละ 18.75 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดในชุมชนศิริอำมาตย์

สรุปการวิเคราะห์เปรียบเทียบ

ในการทำวิจัยเพื่อหา รูปแบบที่อยู่อาศัยใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งขนาดเริ่มต้นของพื้นที่ส่วนต่างๆ ตามความต้องการพื้นฐานของผู้อยู่อาศัยนั้น ผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลต่างๆ จากประชากรในการศึกษาแล้วนำมาวิเคราะห์ เพื่อหาส่วนประกอบหลัก ขนาดเริ่มต้น และเนื้อหาของพื้นที่แต่ละส่วน ก่อนสรุปผลการศึกษา

ในบทที่ 5 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ขนาดเริ่มต้นและเนื้อหาของพื้นที่แต่ละส่วน โดยครอบคลุมหัวข้อต่างๆ คือ (1) ข้อมูลพื้นฐานของผู้อยู่อาศัย (2) พฤติกรรมในการอยู่อาศัย (3) ข้อมูลด้านกายภาพ (4) ข้อมูลความพึงพอใจ (5) ความคิดเห็นในที่อยู่อาศัยปัจจุบัน และ (6) ความสามารถในการจ่ายเพื่อที่อยู่อาศัยในอนาคต

จากการศึกษาเชิงเปรียบเทียบพบว่า ลักษณะครัวเรือนของชุมชนศิริอำมาตย์ส่วนใหญ่เป็นครัวเรือนเดี่ยว หรือครอบครัวเดี่ยว มีขนาดครอบครัว 3.13 คนต่อหลัง ซึ่งมีขนาดครอบครัวเล็กกว่าชุมชนสลัมครอบครัว และทุ่งสองห้อง ฯลฯ (ดูรายละเอียดใน 5.1.1.2 และ 5.1.1.3)

สถานะภาพที่อยู่อาศัยทั้งหมดตั้งอยู่บนที่ดินบุกรุก โดยมีทั้งผู้ที่เป็นเจ้าของบ้าน (หรือผู้เช่าที่บุกรุกที่ดิน) ร้อยละ 53 และมีผู้ที่มาเช่าช่วงต่อจากเจ้าของบ้านอีกที่หนึ่ง ร้อยละ 36 ในขณะที่มีบ้านว่างอีกร้อยละ 11 (ดูรายละเอียดใน 5.1.1.3)

สาเหตุที่คนเข้ามาอาศัยอยู่ที่นี้มี 3 สาเหตุหลัก คือ เป็นเพราะอยู่มานานแล้ว ร้อยละ 40 เป็นเพราะย้ายตามคู่สมรสมาร้อยละ 2.22 และที่สำคัญ เพราะใกล้แหล่งงานถึงร้อยละ 57.77 (ดูรายละเอียดใน 5.1.1.4)

ในส่วนของประเภทที่อยู่อาศัย พบว่า ผู้ที่เป็นเจ้าของบ้านมักจะใช้อาคารเป็นที่พักอาศัยเป็นหลักมากกว่าผู้เช่า หรือคิดเป็นร้อยละ 40 ต่อร้อยละ 12 ในทางตรงกันข้าม ผู้เช่าก็มักจะใช้อาคารเป็นที่ทำงานมากกว่าเจ้าของบ้าน หรือคิดเป็นร้อยละ 25 ต่อร้อยละ 9 (ดูรายละเอียดใน 5.1.1.5)

ในส่วนของรายได้ครัวเรือน พบว่า คนในชุมชนยังมีรายได้ไม่แน่นอนไม่พอ อีกทั้งยังมีผู้มีรายได้เฉลี่ย 1.9 คนจากสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.13 คน โดยพบว่า ผู้อยู่อาศัยส่วนใหญ่ หรือร้อยละ 50 มีรายได้อยู่ที่ประมาณ 5,000 – 11,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 25 มีรายได้ประมาณ 3,000 – 5,000 บาท และร้อยละ 25 มีรายได้ 11,000 – 15,000 บาท (ดูรายละเอียดใน 5.1.2.1)

นอกจากนี้ ยังพบว่า ขนาดที่อยู่อาศัยจะมีความสัมพันธ์กับรายได้ และการถือครองอีกด้วย โดยผู้เช่าที่มีรายได้สูงมีแนวโน้มที่เลือกอาศัยอยู่ในบ้านหลังเล็ก และไม่ต่อเติมบ้าน แต่ในทางกลับกัน เจ้าของบ้านที่มีรายได้สูงกลับมีแนวโน้มที่จะเลือกหาที่อยู่อาศัยที่สามารถตอบสนองความพึงพอใจซึ่งมีขนาดพื้นที่ที่ใหญ่ขึ้น หรือมีแนวโน้มที่จะต่อเติมบ้านของตนเพิ่มขึ้น

ในส่วนของรายจ่าย พบว่า รายจ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนที่มีขนาด 1-2 คน มีประมาณ 5,874 บาท และ 3-4 คน มีประมาณ 9,400 บาทต่อเดือน และขนาด 4 คน มีประมาณ 11,233 บาท โดยมีค่าอาหารและกับข้าว เป็นสัดส่วนสูงที่สุด คือ ร้อยละ 49 (ดูรายละเอียดใน 5.1.2.2)

ในส่วนของกิจกรรมการใช้พื้นที่พบว่า ในบ้านจะมีพื้นที่ที่เรียกว่า “พื้นที่เฉพาะ” ซึ่งจะใช้ประกอบกิจกรรมเพียงไม่กี่ประเภท และมี “พื้นที่เอนกประสงค์” ที่จะใช้ประกอบกิจกรรมหลายประเภท โดยพื้นที่เอนกประสงค์จะกำหนดจากการแบ่งระดับห้อง หรือจัดเครื่องเรือนในบ้าน (ดูรายละเอียดใน 5.2.1)

พื้นที่เอนกประสงค์ อาทิ ส่วนซักล้าง ส่วนรับประทานอาหาร ส่วนทางเดินในชุมชน ฯลฯ โดยส่วนเหล่านี้จะวางแปลนแบบเปิด มีเครื่องเรือนที่จำเป็นเท่านั้น ส่วนบางอย่างที่ไม่จำเป็นเมื่อใช้แล้วก็จะเก็บเข้าที่ หรือบางอย่างก็ทำกิจกรรมร่วมกันโดยไม่ต้องเก็บ ตัวอย่างเช่น พูกที่นอน ก็จะใช้ทั้งพักผ่อนหลับในช่วงกลางคืน และใช้นั่งดูทีวีในช่วงกลางวันด้วย (ดูรายละเอียดใน 5.2.2)

นอกจากในบ้านแล้ว ยังมีพื้นที่เอนกประสงค์นอกบ้าน ที่ใช้ประกอบกิจกรรมหลายประเภทด้วย โดยเรียกว่าเป็นพื้นที่ส่วนรวมของชุมชน พื้นที่เหล่านี้ ได้แก่ ห้องส้วมของชุมชน ลานซักล้างในจุดที่มีก๊อกน้ำ และส่วนปรุงอาหารบริเวณหน้าบ้าน พื้นที่เหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญ ที่ทำให้คนในชุมชนได้มีโอกาสพบปะพูดคุยกัน รับประทานอาหารร่วมกัน โดยทั้งนี้ ระยะทางระหว่างที่อยู่อาศัยกับพื้นที่ส่วนรวมเหล่านี้ มักจะมีระยะทางไม่เกิน 20 เมตร (ดูรายละเอียดใน 5.2.3)

ขนาดพื้นที่ใช้สอยในบ้านเฉลี่ยประมาณ 15.39 ตารางเมตร แต่กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดคือกลุ่มที่มีขนาดบ้าน 5-10 ตารางเมตร และมีพื้นที่ใช้สอยเฉลี่ย 3.25 ตารางเมตรต่อคน (ดูรายละเอียดใน 5.3.2) ในส่วนของความถี่ในการใช้งานพื้นที่ส่วนต่างๆ พบว่า แต่ละส่วนมีการใช้งานไม่เท่ากัน ขึ้นกับช่วงเวลา และสมาชิกในครัวเรือน เช่น ส่วนปรุงอาหารจะมีการใช้งานส่วนใหญ่ในวันหยุด เนื่องจากไม่มีใครต้องออกไปทำงาน ซึ่งทั้งนี้ ความเข้าใจในการใช้งานแต่ละช่วงเวลาจะทำให้เราสามารถวางแผนจัดการพื้นที่เหล่านี้ได้อย่างถูกต้อง สามารถใช้พื้นที่ได้อย่างเต็มศักยภาพ โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่หลายคนมาใช้งานพร้อมกัน (เช่น เข้าห้องน้ำพร้อมกัน) (ดูรายละเอียดใน 5.3.4)

จากการศึกษาพบว่า ภายในบ้าน จะมีส่วนประกอบหลักที่ผู้อยู่อาศัยให้ความสำคัญเรียงลำดับ ได้แก่ (1) ส่วนที่เป็นที่นอน (2) ส่วนรับประทานอาหาร (3) ส่วนสันทนาการ (4) ส่วนอาบน้ำ และ (5) ส่วนซักล้าง และ (6) ส่วนปรุงอาหาร ในขณะที่ภายนอกบ้าน จะมีส่วนประกอบหลักที่ให้ความสำคัญ ได้แก่ (1) ส้วม (2) อาบน้ำและซักล้าง (3) ส่วนปรุงอาหาร (ดูรายละเอียดใน 5.3.5)

สำหรับขนาดเริ่มต้นที่เล็กที่สุด พบว่าส่วนที่เป็นที่นอนมีขนาดโดยเฉลี่ย 1.36 ตรม./คน ส่วนรับประทานอาหารมีขนาด 0.58 ตรม. ส่วนสันทนาการมีขนาด 1.16 ตรม. ส่วนอาบน้ำมีขนาด 1.73 ตรม. ส่วนเก็บของมีขนาด 3.15 ตรม. ส่วนที่เป็นที่ปรุงอาหารมีขนาด 1.84 ตรม. ส่วนที่เป็นร้านค้าและทำงานมีขนาด 2.67 ตรม. สำหรับภายนอกที่อยู่อาศัย มีส่วนส้วมที่มีขนาด 2.22 ตรม. ส่วนอาบน้ำและซักล้างมีขนาด 3.04 ตรม. (ดูรายละเอียดใน 5.3.5)

แม้ว่าขนาดที่อยู่อาศัยดังกล่าวมีขนาดเล็ก แต่ผู้อยู่อาศัย ร้อยละ 91 ก็พอใจกับขนาดที่เป็นอยู่ (ดูรายละเอียดใน 5.4.2) โดยในส่วนเจ้าของบ้านที่อยู่อาศัยมานานกว่า 10 ปี จะเห็นว่า *ไม่รู้สึกอึดอัด และสามารถอยู่ได้* ในขณะที่ผู้เช่าที่ใหม่นั้นก็เห็นว่า *น่าพอใจในระดับหนึ่ง*

จากการสำรวจเรื่องการต่อเติมบ้าน พบว่ามี (1) ครั้วเรือนที่ไม่ได้มีการต่อเติม หรือเปลี่ยนแปลงพื้นที่อยู่อาศัย ร้อยละ 59 โดยคิดว่า เนื้อที่เดิมเพียงพอแล้ว อีกทั้งต้องการเป็นกรรมสิทธิ์ในที่ดินก่อน และที่สำคัญ ยังขาดเงินที่จะก่อสร้าง (2) ครั้วเรือนที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงเนื้อที่ใช้สอย แต่มีการซ่อมแซม ร้อยละ 34.3 และ (3) ครั้วเรือนที่มีการเปลี่ยนแปลงเนื้อที่ใช้สอย ร้อยละ 6.25 (ดูรายละเอียดใน 5.4.4)

ด้านทัศนคติการใช้พื้นที่นอกบ้านร่วมกับผู้อื่น พบว่า (1) ส่วนซักล้าง-ตากผ้า จะไม่มีปัญหาในการใช้งานร่วม (2) เฉลียงหน้าบ้าน จะไม่มีปัญหาในการใช้งานร่วม (3) ส่วนห้องน้ำ-ส้วม อาจจะมีปัญหาในการใช้งานร่วม เรื่องการรอคอย และความสะอาด (4) ผนังข้างบ้าน อาจจะมีปัญหาในการใช้งานร่วม เรื่องเสียงรบกวน และ (5) ส่วนปรุงอาหาร อาจจะมีปัญหาในการใช้งานร่วม เรื่องความเป็นส่วนตัว (ดูรายละเอียดใน 5.4.5)

ในการวิเคราะห์ความสามารถในการจ่าย พบว่า มีครั้วเรือนที่มีรายได้น้อยกว่ารายจ่าย 14 ครั้วเรือน และมีครั้วเรือนที่มีรายได้มากกว่ารายจ่าย 18 ครั้วเรือน ในจำนวนหลังนี้ มีเพียง 12 ครั้วเรือน ที่สามารถผ่อนชำระบ้านของกองทุนพัฒนาที่อยู่อาศัยได้ โดยเป็นเจ้าของบ้าน 6 หลัง และผู้เช่าอีก 6 หลัง